

ERI KLAS:
Georg Ots õpetas
mulle inimesena
soojust.
Loe lk 2

**Niguliste kirikus etendub
muusikalavastus
surmatantsust.**
Loe lk 3

JAAGUP KREEM:
Politseinike
koondamine
ohustab Eesti
julgeolekut.
Loe lk 12

Pealinn

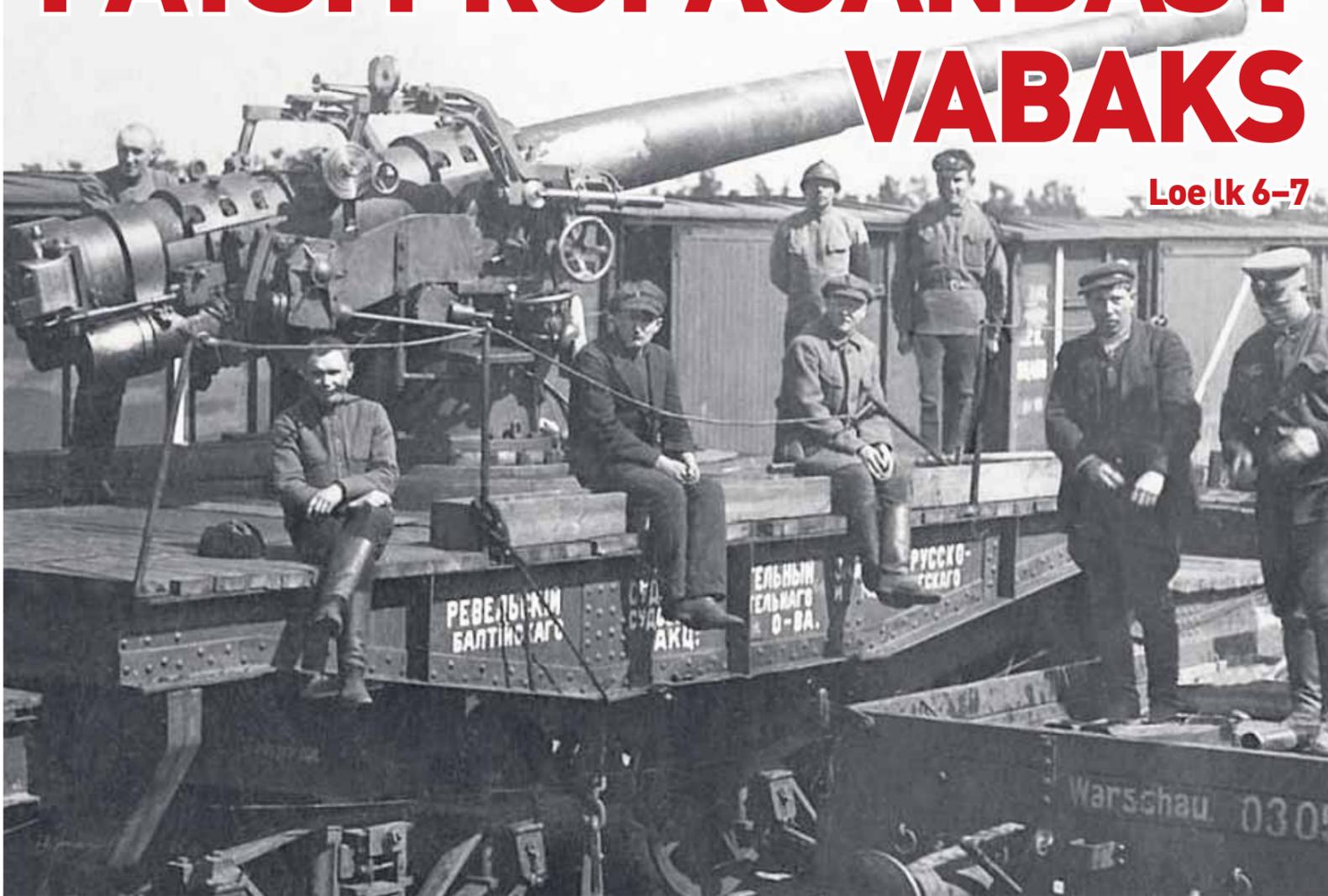
nr 450 6. oktoober 2014

Tallinna linna tasuta leht

www.pealinn.ee

PÄTSI PROPAGANDAST VABAKS

Loe lk 6-7

SOOMUSRONGI KANGELANE: Haapsalu kultuurikeskuses kestab veel kaks nädalat näitus vabadussõdalastest. «Info vabadussõjalaste soovist riiki pöörata oli Nõukogude saatkonna vale,» lausus ajaloolane Jaak Valge, kelle sõnul tuleks vabadussõjalaste maine taastada ja nende perede ees vabandada. Vabadussõjalaste juht Artur Sirk võitles Vabadussõja ajal Eesti priiuse eest laiarööpmelistel soomusrongidel nr 2 ja nr 3 ning pälvis hea teenistuse eest ka Vabadusristi.

NÕUSTAJA:
Hullu silt on
haigusest
hullem

► Vaimse tervise päeva eel, 9. oktoobril kutsus Tallinna vaimse tervise keskus nädala vältel lintasi külle.

«Ma olen tahtnud maa alla vajuda, kas või põrgusse,» kirjeldas skisofreeniadiagnosiga Oliver Kukk tundeid, mida on tekitanud inimeste halvustav suhtumine. Ometi pole skisofreeniaga inimene, kes korralikult ravimeid tarvitab, teistsugune kui näiteks tabletti sööv vererõhuhaige. Kukk ise töötab Tallinna vaimse tervise keskses kogemusnõustajana ehk aitab teisi häiretega inimesi.

► Loe lk 6-7

ANDRES RAID:
Joala muretses,
miks inimesed
tapavad

► Jaak Joalat häiris meeletult rahameeste ehk jupijumalate võim.

«Jaaku häiris see, et ühiskonnas kerkivad esile need, keda kannustab meeletu võimuiha ja kasusaamise motiiv,» meenutab TTV saatejuht, Jaak Joala sõber ja naaber Andres Raid. «Praegusele ajale on omased igasugused sõjad ja konfliktid, seepärast küsis Jaak ikka, et kui kaua võib säilida inimkond olukorras, kus inimesed ei suudagi käituda ühe liigina.»

► Loe lk 10

Loe uut portaali

pealinn.ee

Linna parimad uudised sinuga iga päev!

Pealinnas
Maarja-Liis Arujärvi, peatoimetaja

Ajaloo puhastus

See, kuidas vabadussõjalaste liikumisel ja Eesti demokraatial 1930ndatel president Pätsi poolt sisuliselt pea maha võeti, on seniajani tabuteema. Samas on tegu kisendavalt draamatilise looga sellest, kuidas eesti rahvast kohe pärast enam kui 700-aastast orjapõlve omaenese rahvusaaslaste poolt alistati. Vaid 15 aastat pärast vabaduse maitsmist polnud eesti rahva tahte hävitamiseks vaja enam ei sakslasi ega venelasi, rääkimata Putinist.

Päts oskas oma rahva ja selle ärksamad noored ise lämmatada. Selle süinge loo on meile ilmekalt silmade ette toonud Indrek Hargla Draamateatris jooksvas etenduses «Vabadusrist». Ka Haapsalus, kus on osa vabadussõjalaste juured, avati vabadussõjalaste häbiväärsest hävitamisest seni Eesti ajaloo kõige põhjalikum näitus. Läänemaalased soovivad lõpuks ometi luua ka vabadussõjalastele pühapaiga, kus neid saab austamas käia.

Juhtunu sunnib tahtmatult nägema mitmeid paralleele ka tänapäevaga. Nagu ajaloolane Jaak Valge sõnas – ka tänapäeva poliitikute seas on neid, kes rahvast põlgavad, küll ja küll.

Meenutagem Acta vastast meelevaldust, mis paisus nii suureks vaid tänu ekspeaministri ülbele sõnavõttele seemnete söömise teemal. Meenutagem jääkeldri protsessi, kus presidendil laua ääres suudeti võimuga rahulolematu rahvas taas peenelt tasulilitada. Siin polnud vaja isegi poliitilist politseid.

Tuletagem meelde ka seda, kui võrd pahatahtlikult on meil viimase kümnendi jooksul suhtunud osadesse poliitikutesse, kes tegelikult Eesti taasiseseisvaks suutsid võidelda – nimetades kõiki valimatult kommunistideks, kes tuleb sisuliselt ahju ajada. Just samamoodi räige propagandab abil tasulilitas Päts Eestile esmakordselt vabaduse oma kätega välja võidelnud vabadussõjalasi, vaid silt oli teine – natsism.

Vahetult enne venelaste sissetungi tahtis hirmunud Päts anda vabadussõjalastele kõik poliitilised õigused ja riiklikud autasud tagasi. Kahjuks oli siis Eesti jaoks juba liiga hilja. Ent meie eestlastena saaksime vähemalt nüüd ära teha selle, mille mõistmiseni lõpuks jõudis ka Päts – vabadussõjalaste maine ehk au teleks taastada.

Eesti riik peaks tunnustama avalikult seda ülekohtu, mis vabadussõjalastele osaks sai – tunnustama, et Päts haaras võimu ebademokraatlikult. See aitaks puhastada ka tänast poliitikat ning annaks rahvale usu, et nende tahet ei saa jälle hävitada.

Pealinn

Ajaleht Pealinn
Väljaandja: Tallinna linnakantselei
Toimetus: Vabaduse väljak 10. Tallinn
Peatoimetaja Maarja-Liis Arujärvi, maarja-liis.arujarvi@tallinnlv.ee
Oliver Üunmaa, 616 4072, oliver.ounmaa@tallinnlv.ee
Sirje Rattus, 616 4042, sirje.rattus@tallinnlv.ee
Kai Maran, 616 4043, kai.maran@tallinnlv.ee
Virkko Lepassalu, 616 4044, virkko.lepassalu@tallinnlv.ee
Kaidi Tahula, 616 4070, kaidi.tahula@tallinnlv.ee
Ivo Kartep, 616 4071, ivo.kartep@tallinnlv.ee
Urmus Kaldmaa, 616 4048, urmus.kaldmaa@tallinnlv.ee
Greta Kaupmees, 616 4079, greta.kaupmees@tallinnlv.ee

ERI KLAS: Georg Ots õpetas mulle soojust

• Eri Klas võttis vastu laulja Georg Otsale postuumset antud Balti Tähe auhinna.

Ragne Jöerand
ragne.joerand@tallinnlv.ee

► «Ma olen kõikides inimestes läbi elu otsinud oma isakuju, teisikut või asendust. Georg Ots oli üks nendest inimestest ja tema õpetas mulle inimlikku soojust,» ütles maestro Eri Klas.

Eri Klas võttis Georg Otsale kategoorias «Mälu» omistatud auhinna vastu laulja lese Ilona Otsa palvel. «Mul oli täna palju auväärsem tunne, kui ise auhinna saades. Olin sügavalt liigutatud. Eks oli veidi kurb, et Georg Otsa pole meiega, aga armastust tema vastu õhkus siin kõigest, sest ta oli geniaalne isikus ja seda tajusid kõik,» kõneles Klas, kes ise pälvis Balti Tähe autasu 2012. aastal.

Koos Otsaga said autasu postuumsetl veel legendaarne vene näitleja Oleg Basilašvili, Vilniuse Väikese Teatri kunstiline juht Rimas Tuminas ning Venemaa ooperitähed Jelena Obratsova. «Need on nimed, kes on maailmas ilma teinud,» lisas Klas.

Otsa püksirihm oli Klasi mänguasi

Balti Tähe autasu annab žürii rahvusvahelise teatrifestivali Balti Maja raames inimlike suhete arendamise ja tugevdamise eest Balti regiooni riikide vahel. «See ei ole kohalik väike auhind, vaid väga auväärne tunnustus, mille on saanud varem sellised Balti regiooni inimesed nagu helilooja Arvo Pärt ning Aivar

«Kui olin kolmeaastane, andis Georg Ots mulle püksirihma, et mängiksin sellega rongi, mis viib koju tagasi, kui sõda läbi saab,» meenutas Eri Klas.

Mäe, kes on võidelnud aktiivselt Peterburi Jaani kiriku taastamise eest,» lausus Klas.

Eri Klas ise sai legendaarse Georg Otsaga tuttavaks juba kolmeaastaselt, kui ta koos oma emapoolse suguvõsaga Tallinnast natside eest Venemaa-le evakueerus ja Jaroslavis elas. «Me elasime kolmetalises korteris – ühes toas Georg Ots, teises kunstnik Aino Bach ja kolmandas luuletaja Debora Vaarandi,» meenutas Klas. «Georg Ots andis mulle püksirihma selleks, et ma mängiksin sellega rongi. Seda rongi, millega me

kõik tuleme tagasi Tallinnasse, kui sõda läbi saab.» Hiljaaegu pöördus maestro Eri Klasi poole Tartu mänguasjamuuseum, kelle sooviks oli talletada tema lapsepõlvemänguasjad. «Ma vastasin neile, et minu mänguasjad oli puuhald, ja need jäid kõik sinna Venemaale,» nentis Klas.

Sõitis hobusega koolimajja sisse

Legendaarse Georg Otsa üheks meeldejäavamaks rolliks on olnud kaksikroll Don Quijote/Cervantes, Leigh' muusikal

«Mees La Mancha». Klasi sõnul rakendas temagi kord koolipõlves piimamehe hobuse lahiti, et selle sadulas Raua tänaval asuva 21. keskkooli uksest sisse sõita nagu Don Quijote. «Mul on kodus isegi üks Hugo Hiibus tehtud karikatuur sellest, kuidas ma seda piimamehe hobust vean,» lisas Klas.

Hilisemas elus õnnestus Klasil töötada Estonia teatris koos Georg Otsaga. «Töökaaslasena oli Georg fantastiline – sõbralik, ei vingunud kunagi. Oli alati positiivne ja toetas kõiki,» meenutas Klas.

Raekoja plats ootab uhket jõulupuud

► **Sobiv puu peab olema kahar ja tihe, kasvama hästi juurdepääsetavas kohas mitte kaugemal kui 150 km Tallinnast.**

Kesklinna valitsus kutsub kõiki maa- ja metsomanikke otsima pealinnas esindusväikjale kauneimat jõulupuud. Pakkumises peaks olema puu foto, asukoha kirjeldus, kuuse kõrgus ja maaomaniku kontakt-

andmed. Ilusat kuuse saab pakkuda 20. oktoobrini. Pakutav kuusk peab olema vähemalt 15-20 meetri kõrgune, kahar ja ühtlaselt tihe ning kasvama lagedal hästi juurdepääsetavas kohas mitte kaugemal kui 150 km Tallinnast. Kuuse lähedal ei tohi olla elektriliine, mis võiksid takistada kraanast. Kuuske võivad pakkuda maaomanikud või peab pakkujal olema maaomaniku kirjalik luba. Samuti

võivad jõulupuud pakkuda firmad koos vajalike sissesõidulubade vormistamise, Raekoja platsi paigaldamise, hilisema demonteerimise ja jääkide äraveoga.

Kuusk püstitatakse Raekoja platsile 13. novembriks 2014. 30. novembril süütavada linna-praost Jaan Tammsalu Raekoja platsi kuusel esimese adventi küünla.

Mustamäe sotsiaalhoolekande vanemspetsialisti Katrin Heinjärve sõnul aitab nõustaja selgitada võlgadesse sattumise põhjust, annab sissetulekute ja majapidamisaruande alast nõu, töötab välja uute võlgade võtmist vältiva tegevusplaani jne. Nõu antakse tasuta.

Võlanõustamine Mustamäe sotsiaalhoolekandes

► **Elanikud saavad abi, kui neile teevad muret üürivõlg, mobiilivõlg, pangalaen, liising, järelmaks, trahvid, maksuvõlg, elatisraha vm.**

Mustamäe linnaosa valitsus ja sotsiaalhoolekande korraldavad sotsiaalhoolekande infotunde, mil-

Nädala okas Valitsuse pikad juhtmed

► 11. oktoobril leiab aset puudega inimeste üleriigiline pikk valitsuse kavandatava töövõimereformi vastu. Kuigi kuude viisi on puudega inimeste ühingud rääkinud, et reform rajaneb valedele alustel, paistab, et see teave pole veel Stenbocki majja kohale jõudnud.

Nädala rosin Arutelu alampalga ümber

► Kuigi valimisteni on veel aega, on võtnud Keskerakonna eestvõttel tuule tiibadesse arutelu alampalga tõstmise ümber, millest ei saa kõrvale hiituda ka KE rivaalid. Lähiaastal peaks alampalk tõusma küll ligikaudu 400 euroni, kuid ilmselgelt on seda vähe ja järjest kaalukamaks muutub küsimus,

kuidas saavutada alampalga suurem tõus.

Nädala pähekel Millal algab Eesti võimas vastulöök?

► Kuigi uus Eesti venekeelne TV-kanal peaks hakkama venekeelsete inimesteni Eesti valitsejate nägemusi edastama juba alates 1. septembrist 2015, pole sellele uues riigieelarves raha ette nähtud. Millal siis duell suurte Vene TV-jaamadega tegelikkuses algab?

Etendus Niguliste kirikus paneb surma tantsima

• Vaid 11. oktoobril Nigulistest kõlavat kontserti salvestab Briti plaadifirma Toccata.

Kai Maran
kai.maran@tallinnlv.ee

► **Kuulsast «Surmatantsu» maailm inspireeritud muusikaetenduses kutsub surmatantsule pavsti, keisri ja keisrinna, kuninga ning kardinali.**

Niguliste kirik pakub 11. oktoobri õhtul kell 19 Inglise helilooja ja dirigendi Gregory Rose'i kesk-aegset muusikalist vaatemängu. Niguliste muuseumis asuv Berni Notke kuulus «Surmatants» pakus Rose'ile inspiratsiooni luua samanimeline heliteos, mille ülmenukas esietekanne toimus kultuuripealinnas programmi raames 2011. aastal Tallinnas.

Muusikalise etenduse tegelased, keda surm tantsule kutsub, on paavst, keiser ja keisrinna, kuningas ja kardinal. Surma enast kehastab Nigulistest tuntud bariton Rainer Vilu ja jutlustajat bass Henry Tiisma. Pool tundi enne kontserdi algust tutvustab «Surmatantsu» Niguliste muuseumi direktor Tarmo Saaret.

Üllatus aastate tagant

Rose õpetab dirigeerimist, olles õppejõud-dirigent Piha Kolmainu ja Labani muusika- ja tantsukonservatooriumis. Berni Notke kuulsat maali avastas ta juba aastaid tagasi Tallinna külastades.

«Nägin Berni Notke maali «Surmatants» 1992. aastal, kui külastasin esmakordselt Tallinna,» selgitas Rose. «Aastal 2004 juhata-sin siin Eesti Filharmoonia kammerkoori, käisin jälle Nigulistes ja panin tähele, et maali auasas on ka tekst. See oli minu jaoks väga põnev avastus! Palusin Niguliste kuratorit käest tõlkeid, saingi

need tekstid inglise, eesti ja kesk-aegses saksa keeles. Sedasi algas minu «Surmatantsu» lugu.»

Kuulus helilooja

Seitse aastat hiljem juhatas helilooja Niguliste kirikus juba «Surmatantsu» maailmaesietekannet, mullu aga teose esietekannet Suurbritannias.

«Suurejooneline teos äratas brittidest huvi ja nii otsustas Suurbritannia plaadifirma Toccata teose ka plaadile salvestada,» rääkis Eesti Filharmoonia kammerkoori toimetaja Anneli Ivas-te. «Enne salvestust saab aga «Surmatantsu» veel vaid ühel korral kuulda ajaloolises Nigulistest. Kontserdile järgneb samas paigas nelja-viiepäevane plaadistamistükkel.»

Ivaste sõnul ongi Rose'i heliteosed paljuski romantilist laadi ja ta on sageli oma teoste esmaesitaja. Rose on juhatanud paljusid Euroopa koore, ansambelid ja orkestreid, näiteks Soome Raadio orkestrit, Peterburi sümfooniaorkestrit ja Londoni filharmoonikuid. Ta on seisnud dirigendina Eesti, Läti, Leedu ning Iiri rahvusorkestrite ning muidugi tema enda Jupiter orkestri ja vokaalansambli Singcircle ees. 2009. aastal juhatas Rose Verdi «Reekviemi» Sri Lankal.

Kontserdi piletiga pääseb ka poole hinnaga muuseumisse.

Etenduses laulavad peale Rainer Vilu ja Henry Tiisma veel bassid Olari Viikholm ja

Suurepärase lauljate kõrval saab kontserdil nautida ka põnevaid valgusefekte.

Andreas Väljamäe, tenorid Raul Mikson ja Tiit Kogerman ning sopran Kristine Muldma. Saadavad Eesti Filharmoonia kammerkoor ja kammeransambel. Etenduse lavastaja on Helen Ireland Suurbritanniast.

Lavastus sünnib koostöös Eesti Kunstimuseumiga ja nii on kontserdikülastajal pileti ettenäitamisel võimalus külastada 30. novembrini Adamson-Ericu muuseumi 50% soodsamalt. Piletid hinnaga 15 eurot (sooduspilet õpilastele, üliõpilastele, pensionäridele 8 eurot) on müügil Piletilevis ja Piletimaailmas, samuti tund enne kontserdi algust sularaha eest kohapeal.

Kuningas ja kardinal surma ees võrdsed

Igapäevane surm, katk ja sõjad olid keskajal surmatantsu maalide tüüpilised autorid.

Surmatantsu ilmumise keskaja kultuuri põhjustasid 14. ja 15. sajandi katk ja sõjad. Keskaja inimesed olid surmatõtetest vallatud, kuna neid hirmutasid «musta surma» epideemia ja Saja-aastase sõja koeleud. Kuna katkupuhangud olid sagedased, sai katkuhirmu eurooplastele igapäevaselt tuttavaks nähtuseks. Tihti kasutati keskajal fraasi Memento mori (Ära unusta surma), tuletamaks inimestele meelde, et iga elav inimene, olgu vae-ne või rikas, vana või noor, peab kord surema. Sellest tõdemusest on inspireeritud ka kogu Euroopas kuulsaks saanud saksa kunstniku Berni Notke maal «Surmatants».

Maailmast

Tasuta trennid Helsingi töötutele

► Helsingi käivitas 2016. aastani kestva abiprogrammi 17-29-aastastele töötutele. Programm peaks ergutama töötä ja rahata noori rohkem tervisesporti tegema, pakkudes neile tasuta trennivõimalusi rohkem kui 20 asutuses ja 30 spordialal. Treeningud on sobitatud just algajatele.

Sanktsioonidest Lätile 29 mln kahju

► Venemaa keeld Euroopa toiduainetele tekitab Läti juurviljakasvatajatele ligi 29 miljonit eurot kahju, väidab ühe Läti kooperatiivi juht Edite Strazdina. Tema sõnul on selge, et Euroopa Komisjoni poolt ette nähtud kompensatsioonid ei kata neid kahjusid. Euroopa Komisjon on nõus maksma 12 enam kannatavate riigi juurviljakasvatajatele saamata tulu tõttu leevenduseks 165 miljonit eurot. Läti aiasaaduste tootjad ei ole sellise toetusega rahul.

Tuomioja alluvatega NATO pärast tige

► Soome välisministri Erkki Tuomioja meelest on kummaline, kui tema ministriteeriumi ametnikud proovivad anda valitsuse liikmetele ja erakondadele juhtnõude, mil-liseid seiskohti nood peaksid võtma. Välisministriteeriumi ametnikud olid koostanud riigi tulevikuksenaariumi, milles oli lause, et NATO liikmelisus muudaks Soome praeguse olukorra mitmel mool selgemaks. Minister rõhutas, et ametnikud võivad avaldada oma arvamust ühiskondlikes arjades isiklike seisukohtadena.

Nädala mõtted

PRESIDIENDI NAISELE POLE ERIHÜVESID VAJAJA

See oleks vaid üks samm ühiskonda kahjustava pluto-kraatliku korra vähendamiseks, aga üks väga oluline samm. Rahvas saaks uskuda, et on võimalik korrupsiooni piirata ja õiglus jalule seada.

Ilvi Jõe-Cannon, politoloog

ÕPETAJA PEAKS OLEMA VAIMUSTUNUD

Üksel võiks olla andur, mis hommikul mõeldaks õpetaja silmade sära – kui ta pole piisavalt kirglik ja vaimustunud, peaks ta minema koju, puhkama...

Viijar Aro, koodidirektor

NATO EI SEKKU KAASAEGSESSE HÜBRIIDSÕTTA

Me ei valmistu hetkeks, kui artikkel 5 polegi *heavy metal*, vaid üks nukker bluus.

Andrei Hvostov, ajakirjanik

Suurim risk iseseisvusele on lahkuvad pered

• Noored vajavad väärilist tasu, häid töötingimusi ja taskukohast kodu ka Eestis

Mihhail Korb, riigikogu liige, Keskerakond

► Välja rännanud spetsialistid naljalt koju ei tule, sest 144 riigi võrdluses on Eesti võime talente meelitada alles 94. ja 97. kohal.

Valimiste vaikenähtamine on meie meediaruumi toomas üha enam propagandistlikke loosungeid. Peateemana on püütud tõstatada välisjulgeolekut ja sõjaõhkkonda, mis meenutavat Teise maailmasõja eelset aega. Teisisõnu on sõjatemaatika end mugavalt sisse seadnud erakondade valimisplattvormides. Leian, et hoopis tähtsama teemana tuleks aga taas tõstatada küsimus, kuidas hoida inimesi Eestist lahkumast.

Tegelikkuses saab seda küsimust veelgi täpsustada. Kuidas hoida noori Eestis, aga kui nad tõesti lahkuvad, siis kuidas neid koos omandatud kogemustega tagasi tuua. Maailma majandusfoorumil värskest avaldatud konkurentsivõime edetabeli järgi on Eesti riigi võime talente meelitada ja hoida ääretult madal. 144 riigi võrdluses

asub Eesti antud kategooriates vastavalt alles 94. ja 97. tabelireal. Seda ilmestab suurepäraselt ka Eesti rändesaldo. 2013. aasta andmetel rändas Eestisse sisse veidi enam kui 4000 inimest, samas suundus välja koguni 10 746 inimest. Antud arvude valguses võib julgelt väita, et Eesti riigi püsijäämine ei sõltu mitte nii palju välisohust, kui meie endi otsustest, mistõttu inimesed siit parema elu otsingul lahkuvad.

Paremad tingimused

Eestist lahkunud noored on öelnud, et ennekõike loodavad nad leida välismaal väärilist töötasu ning sobivat töökeskkonda. Eesti inimesed väärivad aga taoliselt olusid ka kodumaal. Lisaks aitaks kaasa teadmine, et neil on võimalik leida Eestis sobiv ja soodne elupind. Leian, et siinkohal peabki riik sekkuma. Riikliku üüriellamute programmi koostamine ja arendamine aitaks tõsiselt kaasa väljarändeaeglustumisele. Samalaadne

Möödunud aastal lahkus Eestist 10 746 inimest.

meede on seni hästi toiminud Tallinnas, kus viimase kümne aasta jooksul on rajatud üle 20 munitsipaalnõu rohkem kui 2000 elupaemega. Samas on

Mihhail Korb, riigikogu liige, Keskerakond

Elamisväärtuse elu on osa riigi julgeolekust. Kui me ei anna elanikele näiteks normaalse palgaga tööd, siis lähevad nad ära välismaale ja varsti polegi meil, mida või keda kaitsta.

avaliku sektori osa kinnisvaraturust endiselt minimaalne.

Meil on valida, kas pakkuda inimestele odavamaid üüripindu või lasta neil Eestist lahkuda. Just seetõttu hakkas Tallinn ehitama maja arstidele ja õdedele. Peagi hakatakse ehitama maja ka õpetajatele, spetsialistide hoidmine peab olema prioriteet. Täna Eestis on tavaline olukord, kus riik koolitab näiteks arsti välja ning juba paari aasta pärast on see sama arst lahkunud Soome. Miks on

nii, et vaid pealinn on huvitatud eestlaste Eestisse jäämisest?

Arendajad vastu

Ennekõike seisavad riikliku üürituru vastu kinnisvaraarendajad, kelle sõnul on mõeldamatult, et riik niiviisi ehitama asuks. Kuid kinnisvaraarendajad mõtlevad ja räägivad vaid neid puudutavast kinnisvaraturust. Usun, et riigijuhid peaksid muret tundma terve ühiskonna ja elanikkonna pärast, mit-

te hoolitsemata vaid ühe kliki huvide eest. Sama on taibanud ka enamused arenenud maailmast. Avalikule sektorile kuulub Soomes ja Rootsis üle 20 protsendi, Taanis 13 protsenti ja Hollandis koguni 45 protsenti elamufondid. On aeg, et ka Eesti antud sektorit aktiivsemalt suurendama hakkaks. Vaevast ja need munitsipaalnõud, mis juurde ehitatakse, suudaks turgu nii palju mõjutada kui kardetakse. Samas oleks riiklikul ehitusel suur positiivne mõju meie

majanduskasvule. Majandusanalüütik Heido Vitsur on öelnud: «Tuleb aru saada, et elamuühitus on üks väheseid majandusvaldkondi, kus põhitulu jääb kodumaale. See on meie oma tööõhve ja tootmine, mis seeläbi kasvab.» Seega ehitus nõuab küll riigi poolt suhteliselt suurt finantseeringut, kuid saadav kaudne tulu võib kordades ületada investeeringut.

Varsti pole, mida kaitsta

Olgugi et kõik teavad, kui tõsine probleem on Eesti jaoks väljaränne, ei soovi keegi sellega midagi ette võtta. Tallinna linnapea Edgar Savisaar on öelnud: «Meile püütakse rääkida, et Eesti kaitset tegevaksid veel mõned kahurid ja tankid. Tegelikult kaitseb meid parem palk ja haridus. Mitte ühtki sõda pole veel võidetud ega ühtki maad kaitsitud ainult relvadega. Seda on teinud inimesed, nende võimed ja tahe. Meil on vaja kaitsetaht. Mida on aga kaitsta 300 euro? Mida tema kaitseb? Meil on vaja jõuda nii kaugele, et igaühel on siin, mida kaitsta.» Pakkudes inimestele soodsamat elupinda, tekitaksime neile Eestisse jäämise alternatiivi. Lahkujaid oleks endiselt, seda müdugi, kuid selgelt vähem. Kodumaal väärilist palka ja elu nautida on kordades parem kui juba seda võõras kultuuriruumis. Julgeolek on küll vaieldamatult tähtis, kuid mitte ilma inimesteta, kes seda ka teostaks.

Tallinn tunnustas nutikamaid ja säravamaid ettevõtjaid

Kai Maran

kai.maran@tallinnlv.ee

► Uus kruisikאי suudab vastu võtta ka 340-meetriseid kruisilaevu.

Linn jagas ettevõtluspäeva raames parimatele ettevõtetele auhindu. Parima arendusprojekti tiitel läks tänava Tallinna Sadamale kruisikאי eest, mis oma 421 meetriga on Baltimaade suurim. «Suvi näitas, et sadama ootused kruisikaid ehitades on kuhjaga täitunud,» ütles Tallinna Sadama tu-

rundusosakonna juhataja Sirle Arro. «Juba sel hooajal suutsime vastu võtta märksa enam turiste kui varem. Oli päevi, kui sadam teenindas korraga neljaviit kruisilaeva.»

Uus kruisikאי suudab vastu võtta kuni 340 meetri pikkuseid ja 3000 reisijaga kruisilaevu. Iga kruisiturist jätab Tallinnasse keskmiselt ligi 57 eurot.

Parimaks koostööprojekti nimetas linn Eesti meditsiiniteenuste eksporditühendust Medicine Estonia, mis koondab 24 Eesti meditsiinasutust, näiteks haiglaid, kliinikuid, laboreid,

Teist aastat annab linn välja eriauhinda keskkonnasäästlikuma toote eest, mille tänavu võitis vastu aktsiaseltsi Chemi-Pharm tegevjuht Ruth Oltjer.

taastusravi- ja nõustamiskeskusi. Ühendus sai auhinna just meie meditsiiniteenuste ekspordi eest..

2014. aasta säravaimaks startjaks tunnustas linn HeatConsult OÜ, kes projekteerib soojus- ja gaasivarustust, kütte-, ventilatsiooni- ja jahutusüsteeme, katlamaju jms.

Parimaks turismiteoks tunnustas linn Balloon Tallinna, mille maaletooja on OÜ Lennulaev. Heeliumiga täidetud ning maa külge ankrudatud õhupall näitas huvilistele Tallinna vaateid 120 meetri kõrguselt.

Aasta töökohtade looja oli teist aastat logistikaeetvõtte Kühne + Nagel AS. Enam kui sajas riigis tegutseva rahvusvahelise ettevõtte põhitegevuseks on erinevad logistika teenused. Edukas IT keskus vajab 70 töötajat.

Vastutustundliku ettevõtja tiitli pälvis maju ja nende ümbrust hooldav ASISS Eesti. Ettevõtte pakub praktika- ja töökohti ka erivajadustega inimestele, eakatele ja väikelaste vanematele.

Eriauhinna Ökoueendus 2014 pälvis AS Chemi-Pharm keskkonnasäästliku tootearenduse eest.

RAHUMÄGI: Eston Kohver saaks mõne Vene spiooni vastu vahetada

• On raske ennustada, kas Kohveri hinnaks on üks või mitu siin vangis istuvat Vene luureagenti.

Virkko Lepassalu
virkko.lepassalu@tallinnlv.ee

► «Juriidiliselt on see vahetus korraldatav ja loomulikult tuleks Kohver igal juhul välja vahetada, mõeldes kas või tema perekonnale,» ütles julgeolekuekspert Jaanus Rahumägi.

Mitme eksperdi arvates ei kujuneks Venemaal spionaažisüüdistusega vangis istuva kapo ametniku Eston Kohveri väljavahetamine mõne Eestis Venemaa kasuks spioneerimises süüdimõistetud vastu juriidiliselt kuigi keerukaks. Tegemist on nimelt maailmas laialt levinud praktikaga.

Hiljuti ütles Kohveri advokaat Jevgeni Aksjonov Postimehele, et võib-olla laheneb kogu juhtum n-ö vangide vahetusega. Eestis on kolmele riigireeturile, Herman Simmile, Aleksi Dressenile ja Vladimir Veitmanile mõistetud pikaajased vanglakaristused Venemaa heaks spioneerimise eest.

Õppetund Eestile

Kuidas aga oleks üldse juriidiliselt võimalik, et tühistatakse jõustunud kohtuotsus ja pikaajaline vanglakaristus, et saaks ühe või mitu luureagenti Venemaa Eestis Kohveri vastu välja anda? Ehkki esmapilgul tundub selline vahetus juriidiliselt keerukas, ei näe julgeolekuekspert Jaanus Rahumägi selles probleemi. Nõnda on tehtud enne ja tehakse ka pärast Kohveri juhtumit.

«Juriidiliselt on see vahetus korraldatav ja loomulikult tuleks Kohver igal juhul välja vahetada, kui selline võimalus areneb, mõeldes kas või tema perekonnale,» ütles Rahumägi Pealinnale.

Rahumägi hinnangul võib Eesti julgeolekutöötajaid pida üldiselt maailma tippspetsialistideks, kes lihtsalt tee-

Ametlikult panevad Vene uurijad Eston Kohverile süüks, et ta proovis värvata enda agendiks ühte FSB töötajat. Eesti võimud on aga seni väitnud, et Kohver käis Eesti-Vene kontrolljoonel infohankel salakaubanduse kohta, taskus 5000 eurot.

vad oma tööd. Seetõttu võib ka Vene poolelt oodata teatavat vastutulekut. «Eesti riigi probleem, mida ka sellest juhtumist laias plaanis võiks õppida, on aga see, et me peaksime oskama mõelda ja kaalutleda suurelt, kuigi oleme väikeriik,» lisas Rahumägi.

Oma kodumaa jaoks pole keegi seadust rikkunud.

Võimaliku vangide vahetuse rahvusvahelise õiguspraktika seletas Pealinnale lahti riigikogu õiguskomisjoni liige Igor Gräzin. Tema sõnul ei rakendu spioonide puhul kunagi samad

põhimõtted nagu nn tavakurjategijate puhul. Seetõttu tuleks Kohver loomulikult välja vahetada, ja ka juriidika ei saa siin takistuseks.

Luure kui tavaline töö

Gräzin ütles, et nn tavakurjategijate vahetamise puhul välismaal kodumaale kehtib põhimõte, et pool karistust kantakse ära riigis, kus inimene vahistati, ja teine pool kodumaal. «Spioonide puhul on nii, et juhul, kui Kohver tõepoolest Venemaa selle toime pani, milles teda süüdistatakse, saab ta vahetada välja inimese vastu, kes on küll kurjategija Eesti mõistes, aga pole kurjategija Vene poole mõistes,» selgitas Gräzin.

Seega n-ö rehabiliteeruvad vahetatavad isikud automaatselt, olles ületanud riigipiiri ja

jõudes oma kodumaale. Kumbki pole ju oma kodumaa seaduste mõistes seadust rikkunud ega kuritegu sooritanud. «Spionaaži ei ole ju tavamõttes ühiskonnaohhtlik tegu, vaid teise riigi territooriumil tehakse ametnikuna oma tööd, mis, tõsi küll, pole selles riigis seadusega lubatud,» nentis Gräzin, kelle sõnul on sellist vangide vahetust läbi ajaloo sageli praktiseeritud.

Erandiks oli omaaegne Nõukogude Liit, kus «kirjutamata seadustest» vahel kinni ei peetud. 1963. aastal hukati Nõukogude kohtu otsusel Inglise ja USA luurele töötanud Nõukogude sõjaväelure töötaja Oleg Penkovski. Kuid tema on pigem erand: tegu oli mehe kodumaale NSV Liidule väga mastaapselt kahju tekitanud reetmisega.

Kas Kohveri «hinnaks» saaks olema üks või mitu siin vangis istuvat Vene luureagenti, on raske isegi ennustada. Kindlasti on Kohver selles malepartiiis oluline figuur: Pealinn andmetel tunnustas Eesti riik 2010. a. teda riikliku autasu ehk Kotkaristi teenetemärgiga eduka värbamis- tegevuse eest. Iseküsimus, kui palju tema värvatud agendid enne Vene FSB-le vahelejämmist töötada jõudsid.

Linn tänas õpetajaid

► 3. oktoobril toimus Nordea kontserdimajas õpetajate päeva pidulik auhinnaagala ja kontsert, millega Tallinn tänas ja tunnustas oma parimaid õpetajaid. Galaõhtule oli palutud tuhat haridustöötajat. Nii suur tänuandmine õpetajatele toimus pealinnas esmakordselt. Oma õpetajaid said tunnustamiseks esitada kõik linna haridusasutused, ühtekokku esitasid õpilased, lapsevanemad ja ka direktorid kokku enam kui 170 kandidaati.

Lisaks üleriikliku konkursi «Eestimaa õpib ja tänab» kategooriale tunnustas Tallinn innovaatilisi ja noori õpetajaid ning Tallinna aasta õpetajaid. Täna ka tööjuubeleid tähistavaid direktoreid.

Raamat Tallinna puitarhitektuurist

► Arhitektuurimuuseumi ja linna kultuurivärvustuste

ameti koostööna valminud kogumik käsitleb linna puitarhitektuuri läbi aastasada- de. 400-leheküljelise raamatus on 23 artiklit 19 autorilt ja rohkem kui 700 illustratsiooni, selle toimetas Leele Välja. Raamat on pühendatud Agne Trummaluile (1973–2005), kes oli linna kultuuriväärtuste ameti juhataja aastatel 2000–2004, mil toimus oluline murrang Tallinna puitasutuste hoidmises ja arendamises.

Aegna loodusmaja populaarsus kasvab

► Aegna saare loodusmaja tänavune hooaeg möödus Soome lahe aasta tähistamise raames. Linna keskkonnaamet juhtimisel korraldati õpperetki, praktilist õuesõpet, looduslaagreid, õpetajate täienduskooslusi ja suvekooli. Nüüd saavad huvilised kasutada ka populaarset õpimaterjali «Teejuht Aegna loodusesse». Kui 2011. aastal külastas Aegna loodusmaja 3182 loodusuhvilit ja 2012. aastal 3525, siis koormuse vähendamiseks registreeriti 2013. aastal ligi 3000 ja 2014. aastal juba teadlikult n-ö tallamisõrname koosluste säilitamiseks 2200 külalastajat.

Advokaat Anatoli Kutšerna sõnul mõjuvad majandussanktsioonid halvasti vaid lihtsatele inimestele ning ainult kergitavad Venemaal Putini mainet.

SNOWDENI ADVOKAAT: sanktsioonid õonestavad ukrainlaste püüdlusi

pealinn@tallinnlv.ee

► «Majandussanktsiooni de käes kannatanud võivad oma riigid kohtusse kaevata,» kirjutas Edward Snowdeni advokaat Anatoli Kutšerna Briti väljaandes.

Kutšerna leidis Briti väljaandes www.cityam.com, et Venemaal kehtestatud sanktsioonidest on selle juhtkonnale vähe kasu. Pigem kannatab sanktsioonide ja Venemaa vastumeetmete tõttu lihtsad inimesed ja tavalised ärid.

«Majandussanktsioonid saavutavad harva oma eesmärgi,» kirjutas Kutšerna. «Pigem toidavad need umbusk ja vaenulikkust inimeste vahel. Idee, et majanduslikku kitsustikundvad inimesed tulevad Venemaal Putini vastu tänavatele, on naeruväärne. Putini toetus pole iialgi olnud nii tugev kui sanktsioonide ajal.»

Vastupidine mõju

Tema toetus kasvab isegi keskklassi ja kõrgemalt haritud inimeste seas. Iroonia peitub selles, et sanktsioonid on kui boonus Vene kohalikele ettevõtetele. Välisettevõtted, kes oma valitsuste õhutusel Venemaal investeerisid, on jätnud nüüd nende samade valitsuste poolt mädanema. Milline Kreeka talunik või Saksa tootja sanktsioone palus või nende poolt hääletas?

Advokaadi sõnul peaks Lääs jätta majandusmeetmete ga tripstrapstrulli mängimise.

Kontsert Viini muusika kullafondist

► Õpetajate majas esineb 15. oktoobril kell 19 klassikaise muusika ansambel Concilium Musicum Wien ajastupillidel.

Corelli hooaja avakontsert sünnib koostöös Austria suursaatkonnaga. Nautida saab muusikat, mida kogu maailm tunneb ja armastab. Esinevad Robert Pinkl (travers-

löödi), Robert Neumann (viul), Christoph Angerer (vioola) ja Ute Groh (tsello). Lisaks tava-paraarstele keelpillidele ja flöödile mängivad austria muusikud ka harva kuuldaval pillil viola d'amore. Kavas Mozart, Haydn, Johann Strauß, Lanner jt.

Piletid hinnaga 15 ja 12 eurot müügil Piletilevis, Statoilis ja võimaluselt tund enne algust kohapeal.

NÕUSTAJA: Hullu silt on haigusest hullem

• Vaimse tervise päeva eel, 9. oktoobril kutsub Tallinna vaimse tervise keskus kogu selle nädala vältel linlasi oma teenustega tutvuma.

► «Ma olen tahtnud maa alla vajuda, kas või põrgusse,» kirjeldab skisofreeniadiagnoosiga Oliver Kukk tundeid, mida on tekitanud inimeste halvustav suhtumine. Ometi pole skisofreeniagi inimene, kes korralikult ravimit tarvitab, sugugi hullumeelsem kui näiteks tabletti sööv vererõhuhaige.

Sirje Rattus
sirje.rattus@tallinnlv.ee

Tallinna vaimse tervise keskuses kogemusnõustajana töötav Kukk nendib, et ühiskond kipub psüühiliste häiretega inimesi endiselt halvustama ja sildestama. «Aga silt teeb rohkem haiget kui haigus ise,» tõdeb Oliver, rääkides pikemalt ka sellest, kuidas on ise inimeste pahatahtlikku suhtumist kogunud. «Näiteks kui mul oli olnud esmane psüühoo, sest nende jaoks oli ilmne, et mul on nii huvi kui ka anded.» Paraku ei olnud ülikoolielu sugugi meelakkumise. «Algul mõtlesin, et teen eksternina kõik ained ära ja lähen kuu aja pärast koju tagasi, paraku oli see asi seal palju raskem. Esiailgu ajas suisa nutma.»

Ülikoolis oli muidki stressifaktoreid, näiteks pidev pidu ühiselamus ja jube magamatus. Oliveri ema oli ots otsaga kokku tulemise nimel võtnud poja õpingujaks üürnikud ning seega polnud noormehel ka nädalavahetustel kohta, kus end välja puhata.

Esimene tõsisem luuluhoog tabas Oliveri esimesel kursusel pärast naistepäeva ohjeldamatut pidu: «Olin end õhtul oimetuks joonud ning kui ärkasin, olidki luulumõtted kohal.» Luul on mõte, mis ei vasta tõe- le, kuid inimest ei ole võimalik veenda, et see ei ole tõsi.

Noor geenius

«Teen seda missioonitundest,» ütleb ta. «Olen ise seda haigust põdenud ja pääsesin nõlaringist ainult tänu inimeste abile. Nüüd tahan ise teisi abistada. Tahan näidata, et kuigi skisofreenia jääb enamasti elu lõpuni, on võimalik õppida elama nii, et see elukvaliteeti väga palju ei sega.»

Mehe sõnul kipub ühiskond skisofreenikuid ning teiste psüühilisi häiretega inimesi endiselt halvustama ning sildestama. «Aga silt teeb rohkem haiget kui haigus ise,» tõdeb ta. Inimene ei sünni skisofreeniaga – haigus võib küll kusagil tema geenides uinuda, kuid välja lööb tavaliselt kusagil teises aastakümnes.

Oliveri tabas esimene haigushoog ülikooli esimese kur-

suse lõpus. Enne seda oli ta ülimalt lootustandev noor keemik, et mitte õelda keemiageenius.

«Keskooli ajal hakkasin paralleelselt tavalise õppetööga õppima Moskva riikliku ülikooli juures tegutsevas noorte keemikute kaugõppekoolis,» meenutab ta. «Seal oli väga kõva tase ja see aitas mind kõvasti edasi. Üle-eestilisel keemiaolümpiaadil sain kaks korda esikoha, Tartu ülikooli võeti mind vastu ilma eksamiteta, sest nende jaoks oli ilmne, et mul on nii huvi kui ka anded.»

Paraku ei olnud ülikoolielu sugugi meelakkumise. «Algul mõtlesin, et teen eksternina kõik ained ära ja lähen kuu aja pärast koju tagasi, paraku oli see asi seal palju raskem. Esiailgu ajas suisa nutma.»

Ülikoolis oli muidki stressifaktoreid, näiteks pidev pidu ühiselamus ja jube magamatus. Oliveri ema oli ots otsaga kokku tulemise nimel võtnud poja õpingujaks üürnikud ning seega polnud noormehel ka nädalavahetustel kohta, kus end välja puhata.

Esimene tõsisem luuluhoog tabas Oliveri esimesel kursusel pärast naistepäeva ohjeldamatut pidu: «Olin end õhtul oimetuks joonud ning kui ärkasin, olidki luulumõtted kohal.» Luul on mõte, mis ei vasta tõe- le, kuid inimest ei ole võimalik veenda, et see ei ole tõsi.

Ülikooli sain lausa katseteta sisse.

«Mina kujutasin ette, et mind visatakse ülikoolist joomise pärast välja, ning keeldusin voodist tõusmast. Päeva- de kaupa oli sünge tuju, kogu aeg ebamäärased valud, millel otsest füsioloogilist põhjust polnud – selline periood kestis kuskil kuu aega,» meenutab Oliver. «Siis hakkas loodus õitsema ja mina ka – tuju läks pa-

Albert Frunder

► **ÕITSEMISEST SAAB PAINAJA:** «Õitseleokute» ees, kus mõtted liiguvad palju põnevamaid radu pidi kui tavalistel inimestel? «Paraku kaob ühel hetkel kontroll enese üle, reaalsustaju kaob ja kujutus saab tegeliku üle võitu. Lõpuks ei ole see enam kuigi tore. Ning kui sa ikka üldse ei maga, siis hakkab see ka tervist mõjutama,» ütleb Oliver Kukk.

remaks, suisa nii heaks, et lõpuks hakkas paha. Kogu maailm paistis läbi roosade prillide, kõik inimesed olid sõbrad ja ma ise kõva tegija.»

Hullu keemiku katsetused

Õppimisega järje peale Oliver enam ei saanudki. Noor- mees kolis Tartust tagasi Tal-

linna, koju ema juurde. Aga kirk keemia vastu ei olnud kuhugi kadunud. «Jõudsin igasugust jama kokku keerata,» tõdeb mees. «Olin lugenud, et esimene kord saadi valget fosforit – vabandust – eesli üriinist aurutamise ja teiste ainete lisamise teel. Mina sain innustust, nii et hakkasin oma uriinikoguma ja seda kõõgis auruta-

ma. Mässasin erinevate keemiliste ainetega, kuni lõpuks kaotasin teadvuse ja kukkusin kuumapliidi peale. Õnneks jäi käsi näo ja pliidiraua vahele.»

Nüü seni oli ema poja katsetusi enamiku kannatlikkusega talunud, lootes, et need üksikord üle lähevad, siis pärast seda intsidenti õnnestus tal Oliver haiglasse keelitada.

Kui tahad psüühikahaiguste kohta rohkem teada

Sel nädalal on võimalik kuulata loenguid ja tutvuda eri teenustega, mida Tallinnas psüühikahaigetele inimestele pakutakse, osaleda saab ka vaimse tervise messil. Tallinna vaimse tervise keskuses on selle nädala jooksul avatud uste päevad.

- Kes tahab kuulata Oliveri lugu elavas ettekandes, peaks neljapäeval, 9. oktoobril kell 11 seadma sammud Pelguranna teraapiakeskusesse (Pelguranna 31), kus lisaks saab näha ka mehest väandatud lühifilmi «Kui ma olin kosmonaut».
- Täna, 6. oktoobril kella 11-15 tutvustavad keskuse peamajas (Weizenbergi 20b) oma tööd rehabilitatsioon- ja kogukonnatöö meeskonnad. Kell 15.30 on videoleeng psüühikahaigustest, sellele järgneb vestlusring.
- 7. oktoobril kella 11-14 avab oma ukse Pelguranna tugikodu (Pelguranna 31), kus elab veerandsada psüühikahaiget inimest, kes igapäevasel toimetulekul vajavad väikest tuge.
- 8. oktoobril kella 14-17 oodatakse huvilisi Haabersti klubi- majas (Õismäe tee 105a) ning kella 13-16 Lasnamäe tegevuskeskuses (Pae 19), kus kohvikus müüakse ka klientide kohapeal tehtud küpsetisi.
- 9. oktoobril kella 11-13.45 saab tutvuda Pelguranna teraapiakeskusega. Oma loo räägivad Oliver Kukk ning Epp esmahaigestunute toetusrühmast.
- 10. oktoobril, ülemaailmsel vaimse tervise päeval toimub kella 10-18 Tallinna ülikooli Mare aatriumis (Uus-Sadama 5) vaimse tervise mess «Euterve terve elu».
- Vaimse tervise teemadega tutvuma on oodatud kõik huvilised. Kõik üritused on tasuta.

«Seal ma jätkasin oma teaduslikke toimetusi,» naerab mees. «Näiteks võtsin osakonnas tuletõrjesignaali maha, et sellest Soome televisiooni vaatamiseks antenni teha. See ei õnnestunud, sest mind katkestati ja pandi luulu taha. Kui ma ka seal ei rahunenud, seoti mind kinni. Aga et see mulle meeldis – arvasin, et see on mingi mäng –, siis lõpuks topiti ravimeid täis.»

Puu avanes nagu liftiüks

Kui Oliver haiglast pääses, tundus taige, et elu on otsas. «Teadsin ju, kuidas skisofreenikutesse suhtutakse. Mõtle- sin, et pole enam mõtet elada.» Kui enne oli paljutöötaval keemikul olnud oma veerandsada head sõpra, siis pärast esimest haigushoogu kahanes nende arv paarile.

Haigushoog aga jäid korduma. «Eks ma olin ise süüdi, ma ei tarvitanud ravimeid õigesti,» tunnistab ta. «Arvasin, et nii kõva keemik kui mina olen, teab ise, kui palju ta ravimit

võtma peab, nii ma kord võtsin kahe tableti asemel neli ja kord mitte ühtegi.»

Oliver keeldus ravimite kord ka psüühiaatriahaiglas ravil olles. «Kolme päeva pärast istusin öösel voodi peal, vaatasin aknast välja. Õues kasvadis puud. Vaatasin üht puud – ühtäkki tema tüvi avanes nagu liftiüks ja seal paiksus ere valgus otse minu peale. Õnneks sain aru, et see ei ole päriselt. Siis ma karjusin, öde tuli juurde ja küsis, kas peab süsti tegema. Arsti ei olnud öösel haiglas, aga öde lubas ta üles ajada. Siis ma mõtlesin, et kas minu lolluse pärast peab arst oma kallist uneaega raiskama. Ootasin hommikuni.»

Pärast seda hoogu võtab Oliver ravimeid nii, nagu arst on ette kirjutanud. «Olen olnud enam-vähem edukas – kümne aastat pole haiglasse sattunud. Kõik on kontrolli all. Hirmu uute hoogude ees ei ole, sest ma tean, et need võivad korduda. Aga ma tean, kuidas reageerida.»

Grazi linn Austrias jõuab ka pärast tasuta ühistranspordi sisseseadmist uusi busse osta. Selleks plaanib linn võtta raha autojuhtidelt.

Tallinna tasuta ühistransport pakub eeskuju kogu maailmale

• Grazi linn plaanib tasuta bussisõitude jaoks maksu autodele.

► Järgmisel nädalal algavad rahvusvahelised tasuta ühistranspordi teemalised konverentsid, kus Tallinn saab näidata eeskuju kui suurim tasuta ühistranspordiga linn terves maailmas.

«Tallinn on just tänu oma tasuta ühistranspordile kogunud maailmas välismeedia vahendusel suurt tuntuust,» tõdes Tallinna Euroopa Liidu esinduse juht Allan Alaküla.

Viimasest annab tunnistust ka välisekspertide suur huvi. «Kahe nädala eest Tallinna külalastanud Saksa transpordiministeriumi delegatsioonile jät- tisi meie tasuta ühistransport sügava mulje,» rääkis Alaküla.

Veel enam, Tallinn oli oma tasuta ühistranspordiga esindatud ka 25.-27. septembri- ni Hiinas Guangzhis toimunud rahvusvahelisel linnaruumi arendamise konkursil, kus mahtus 30 parima osaleja hulka. Konkurssi korraldaks alates 2004. aastast ning see tunnustab linnu sotsiaalse ja keskkonnasäästliku eluviisi eest.

Kesklinnas autode hulk ei kasva

Ka Alaküla arvates on tasuta ühistranspordi suurim hüve just sotsiaalne. «Tasuta transport annab liikumisvabaduse kõigile linna elanikele ja stimuleerib kohalike kaupade ja

teenuste tarbimist,» ütles ta. «Vähem oluline pole ka see, et kui Tallinnas ja Harjumaal on erasõidukite hulk viimase kolme aastaga veerandi võrra kasvanud, siis kesklinnas on see püsinud sama.»

Eelseisva konverentside- sarja raames astub Alaküla tuleval nädalal üles Toronto ja ülejärgmisel nädalal Austrias Grazis. Sarja tähtsündmuseks on aga Euroopa tasuta ühistranspordi konverents Poolas Zorys, mis on jätk viimasel kahe aastal Tallinnas toimunud konverentsidele.

«Tallinn on just tänu oma tasuta ühistranspordile kogunud maailmas välismeedia vahendusel suurt tuntuust,» tõdes Tallinna Euroopa Liidu esinduse juht Allan Alaküla.

Ka Riia ja Varssavi tegid oma elanikele soodushinnaga bussipiletid.

Lisaks esineb abilinnapea Taavi Aas tuleval nädalal Brüsselis avatud päevade nimelisel üritusel ettekandega, kus selgitab, kuidas on tasuta ühistransport Tallinna elanike arvu kasvatanud.

«Pealinnadest on praegu-seks Tallinna eeskujuga järginud Riia ja Varssavi, kus oma elanikele kehtivad linnatranspordis soodushinnad,» rääkis Alaküla. «Kõige selgemalt ongi Tallinna eeskujuga tuntav Poolas, kus tänavu on tasuta ühistranspor-

diga liitunud lisaks Zory linnale ka Gostin ja Lubin. Kindlasti tuleks ära märkida ka 200 000 elanikuga Ploiesti linn Rumeenias.»

Erafirma suva käes meie ei kannata

Konverentsi ettekannetes on olulised ka tasuta transpordi sisseviimisega toimunud muudatused – bussirajad, parkimistasude tõstmine ja rohelise kaardi rakendamine.

Grazi konverents tutvustab eri linnade ühistranspordi sisse- seerimist ning teeb selle- alaseid ettepanekuid ning reforme.

Kui Tallinna tasuta transpordi rahastus saab tuge maksumaksjate arvu kasvatamisest, siis näiteks Grazis võib kehtestada erasõidukitele liikluskas- tu, mille tulu läheb ühistranspordi ülalpidamisele.

Seda, et Tallinna võiks oodata Belgia linna Hasselti saatust, kus kuusteist aastat edukalt toimunud tasuta ühistransport peab nüüd pillid kotti pakkima, Alaküla ei usu. «Hasselti puhul oleks prii linnatransport kindlasti jätkunud, kui Flaami regionaalne bussifirma poleks peaaegu kahekordistanud linna käest küsitavat raha,» selgitas Alaküla. «Senikaua, kui tasuta sõitu pakkuv ettevõtte kuulub Tallinnale, on välistatud, et meil samasugune steenaarium korduda võiks.»

«Knopka» saade räägib puuetega inimestest

► Teine «Knopka» saade räägib, millist kahju teeks puuetega inimestele uus töövõimeasadus.

Saade on Tallinna TV eetris 10. oktoobril kell 19.30. «See- kord kuuleme, mida puuetega inimesed ise valitsuse kavandatavast töövõimeaseadusest mõtle- vad,» ütles saatejuht

Maarika Tuus-Laul. 11. oktoobril üle Eesti selle seaduse tegijate vastu mitinguid ja pikette korraldaks ja millised on ul- timaatumid.» Saate teine teema käsitleb tõstiasja, et oravapartei on astaid üksikisiku tulumaksu langetanud. «Nüüd

on sellega kaasa läinud ka sotsid,» nentis Tuus-Laul. «Kes aga tegelikult sellest võidavad ja kes kaotavad? Kui õhukeks me selle riigi muudame? Teemasid on saates kindlasti veel, lisaks anname tarbijatele nõu.»

Osavate käte ring lastemuuseumis

► Kalamaja lastemuuseum (Kotzebue 16) kutsub alates 15. oktoobrist meisterdamis-huvilisi lapsi osavate käte ringi. Kokku saadakse kaks korda kuus kolmapäeviti kella 15-16.30, ring on mõeldud 7-12-aastastele. Tutvutakse mänguasjade ajaloo, mängitakse lõbusaid unustuste hõlma vajunud mängu, valmistatakse ise mänguasju, külastatakse muuseumi ja töökodasid. Osavate käte ring on eelregistreerimisega laste@linnamuuseum.ee. Ühe korra hind on 3 eurot. Ettemaksuga soodustus: poolaasta 15 ning aasta 24 eurot.

Kaks trahvi 20 minuti jooksul

► Mupo patrull tegi mõõdu-nud neljapäeval 20 minuti jooksul valesti parkimise eest ühele juhile kaks trahvi. Esimene valesti parkimine oli Toompüüestel kell 11.33 ning järgmine Maakri tänaval kell 11.55. Mupo vaneminspektor Aleksandr Kuke sõnul on samalaladeisid olukordi ette tulnud ka varem. «Üs-kumatu, aga Maakri tänaval parkis mees keelumärgi mõ-jupirikonnas ja sulges tee ja-lakäijatele,» nentis Kukk. Mõlemas valesti parkitud ko-has on parkimisplatsid kivi-viske kaugusel.

Algab tänavakunsti festival

► Tallinnas toimub 6.-12. oktoobri rahvusvaheline festival JJ-Street Baltic Session 2014 ja koostöös munit-sipaalloitseiga tänavakun-stitsefestivali Street Art Jam. Festival toob kokku andekaid kunstnikke üle maailma. Tä-navakunstnike tegemisi saab oma silmaga näha 9. ok-toobri kella 12-20 Nõmme terviserajal aadressil Väana 13 ja 13a. Esmaspäeval toi-mub graffiti puhastusakt-sioon kesklinnas, kus noored kunstnikud eemaldavad enimsõditud hoonete seintelt krindidused ja muu silma riivava. Puhastusaktiooni toetab Nanomaxi OÜ. Lisainfo www.balticsession.com

JAAK VALGE: Koos vabadussõjalastega võinuks eestlastel Teises maailmasõjas ka teisiti minna

• Vabadussõjalaste väärkuvandi löi Pätsi diktatuur soovist säilitada võimu. Päts hävitas meie demokraatia enne kui Nõukogude Liit.

► Vabadussõjalased tembeldati natsideks Nõu-kogude Liidu propaganda abiga, selgub vestlusest ajaloolase Jaak Valgega. «Info vapside soovist riiki pöörata oli Nõukogude saatkonna vale,» lausub Valge, kelle sõnul on vabadussõjalased meie aja-loos nagu kummituslikud tondid, kes tuleks reha-biliteerida.

Ivo Karlep
ivo.karlep@tallinnlv.ee

Esimesena keelas vabadus-sõjalaste keskorganisat-siooni ära Jaan Tõnissoni valitsus 1933. aasta augus-tis seoses kaitseisukorra kehtestamisega. Mida siis öieti kardeti meeste poolt, kes olid relvaga käes Eestile vabaduse välja võidelnud?

Eks see poliitiline võitlus oli tol ajal niisugune kirglik nagu kogu tolaaegne ühiskond, mida ei saa võrrelda tänase suhteliselt rahuliku ja keskmiselt vanema Eesti ühiskonnaga. Jaan Tõnissoni valitsus provotseeris seda sammu astuma Eesti sotsialis-tide ajalehe Rahva Sõna esikül-jel ilmunud lugu, milles väide-ti, et vabadussõjalasi finantseer-ivad Saksa natsionaalsotsialis-tid ja vabadussõjalastel on pla-nis riigipööre.

Tänaseks on ajaloolased väl-ja selgitanud, et kogu informatsio-n, mis seal ilmus, oli tegeli-kult otsasid lõpuni vale. Selle info andis ajalehele Nõukogude Liidu saatkonna esimene sekretär Janis Kļavin. See isikud, kes seal in-fos figureerisid, ja organisatsio-nid, kelle kaudu oleks pidanud see raha liikuma, olid tegelikult välja mõeldud. Selle tege kind-laks juba ajaloolane Rein Ma-randi, kes on olnud kõige põh-jalikum vabadussõjalaste uurija. Aga selle, et see materjal oli pärit NSV Liidu saatkonnast ja sõodeti ette Eesti sotsialistidele, avasta-sin Moskvas mina.

Päts hävitas vabadussõja-laste liikumise riigipöörde-ga, rääkides, et rahvas, kes neid teotab, on haige. Kas me oleme senijani Pätsi propaganda kammitasates, kui seostame neid natsis-miga?

Vabadussõjalaste presi-dendikandidaadid Andres Lar-kaat toetasid avalikult ka juudi soost ärimehed. Muide, Päts ja Laidoner, kes eriti agaralt vaba-dussõjalasi süüdistasid, tahtsid algselt ise saada nende presi-dendikandidaadiks, aga nen-de kandidatuur lükati erineval tel põhjustel ärvale. Laidoner tegi isegi suure arvutuse vaba-dussõjalastele.

Natsionaalsotsialistidele omast rassismi vabadussõdalas-

tel ei esinenud. Nad ei pidanud eesti rahvast teistest paremaks, lisaks eitas nende ideoloogia tu-geva juhi kultust.

Vägivaldistidistus vapsi-de vastu pärines sotsialistidelt. Artur Sirk lükkas selle ümber, öeldes intervjuus, et moraalne ja füüsiline terror Eestis ei ole mõeldav ja nad on selle vastas-

Vabadussõjalaste põhisea-duse projekt sai rahvahää-letusel üle 400 000 inime-se toetushääle, nad said ka Tallinna ja Tartu volikogu-des suure häälteenamuse ning lootsid presidendiva-limistel oma kindral Lar-ka võitu. Kuidas Päts suutis nad hävitada?

Enne presidendivalimisi näi-tasid mitmed märgid, et vaba-dussõjalaste presidendikan-didaat Andres Larka saab juba esimeses voorus üle 50% hää-lest. Teised kandidaadid August Rei, Johan Laidoner ja Konstan-tin Päts leppisid kokku, et an-navad vabadussõjalastele vastu-löögi. August Rei teatski siis, et ta on saanud teada vabadussõ-jalaste plaanist teha riigipööre. Konstantin Päts kehtestas kaitse-isukorra ja määras kaitseväge-de ülemjuhatajaks Johan Laido-neri. See oli põhiseaduse vastane samm, millega lükati ka valimi-sed edasi, mis oli omakorda põ-hiseaduse vastane.

”**Ka täna on Pätsi-suguseid poliitikuid, kes põlgavad rahvast.**”

Põhiseaduse kohaseid vali-misi Eestis enam ei toimunud-ki. Esialgu arretereiti 500 vaba-dussõjalast, kellest suurem osa vabastati küll mõne kuu jook-sul. Ülejäänud vabastati siis, kui kohtus selgus, et riigipöörde kat-set polnud.

Siis õnnestus nende juhil Ar-tur Sirgul põgeneda Patarei vang-last ja sõita Soome. Teda süüdis-tati selles, et isegi maapaos olles tahtis ta röövida Pätsi oma kal-lime embusest Kaarli tänavalt ja viia maale peitu.

Kahtlemata on selles süüdis-tuses midagi kahtlast, mida me senijani täpselt ei tea, võib-ol-

la oli see ka provokatsioon. Aga teisalt – kui meie riigis juhtuks nii, et keegi nagu Päts kuulutab kodanikuvabadused kehtetuks, kehtestab kaitseisukorra, paneb osa poliitikuid kinni ja tea-tab, et rahva poolt heaks kiide-tud konstitutsioon ei kehti? Kui me tahame niisuguses olukor-ras normaalse, konstitutsio-nilise korra taaskestestada, kas see on riigipööre? Ei ole! Vaba-dussõjalaste plaan oligi taasta-da 48 tunni jooksul kõik kodani-kuõigused, mille Päts ja Laido-ner olid likvideerinud. Ning see-järel tahtsid nad ruttu korralda-da valimised.

Pätsil õnnestus aga kehtes-tada seadusevastane dik-tatuur. Kas kartused vaba-dussõjalaste suhtes olid välja mõeldud, et oleks pa-rem kruvisid kinni keerata?

Ma arvan, et need kartused ei olnud välja mõeldud. Vaba-dussõjalased tahtsid ju põhi-seaduslikku korda tagasi. Pärast 12. märtsi, kui Pätsi riigi-pööre oli toimunud ja vabadus-sõjalased hakkasid järk-järgult vabaks saama, siis nad ju esita-sid täiesti legaalsel teel riigiko-gu juhatusel sellised eelnõud, kuidas 12. märtsi eelne olukord ehk põhiseaduslik kord taasta-da. Aga need eelnõud eemalda-ti Pätsi dekreediga. Vabadussõ-jalaste juhid olid Vabadussõjas võidelnud endised ohvitserid. Ja kui legaalselt teid, mittevägi-valdsid teid nende põhiseadu-se kehtima hakkamiseks enam ei olnud, siis oligi minu arvates nende seisukohalt täiesti loogi-line üritada demokraatlik kord maksa panna jõuga. Tegemist oli ikkagi Vabadussõjas võidel-nud meestega.

”**Kui vapsid oleksid suutnud põhiseadusliku korra taastada ja Pätsi asemel võimu-le tulla, kas siis oleks Eesti saatus kujunenud 40ndatel teistsuguseks?**”

Raske öelda. Kas sõjaline vastuhakk Nõukogude Liidu-le oleks meile mõjunud halve-mini või paremini? Loogiline on, et midagi oleks olnud teist-moodi, sest need mehed olid ise relvaga Vabadussõjas Nõu-kogude režiimi vastu võidel-nud. Nad teadsid, et nende vas-tu Nõukogude Liidul mingit hal-lastust ei ole. Neil polnud mitte mingit põhjust loota Stalini ar-mulikkusele, nad olid illusioo-nidest vabad. Teine asi, et 1939. ja 1940. aastal oleks kogu poliit-ilises süsteemis midagi muu-tunud. Sellest mõttes, et vaba-dussõjalased tulid poliitikas-tes terve generatsiooniina. Kui nad Vabadussõjas olid keskelt-

ARMASTAV ISA: Vabadussõjalaste üks juhte Artur Sirk tütreaga puhkehetkel. Artur Sirgi tütar, kes samuti oma sünnimaast seejärel enam midagi teada, sest oli eestlastes niivõrd pettunud.

Jaak Valge.

Kindralmajor Andres Larka.

Vabadussõja kangelased olid soomusrongi sõdurid ja nende relvad. Sirk töötas kahel soomusrongil.

läbi 18-22-aastased, siis nüüd, kümme aastat hiljem, tulid nad poliitikasse, olles natuke üle kolmekümne. Seega 20 aastat nooremad kui Päts ja Laidoner. Võiks arvata, et nad oleksid ol-nud dünaamilisemad, ja roh-kem lahendusi otsivamad kui

Päts ja Laidoner, kes jäid au-toritaarvõimu juurde. Tundub loogiline, et koos vabadussõja-lastega oleks 1939. ja 1940. aas-ta võinud minna teistmoodi. Pätsi ajal töötas poliitiline po-litse polpol ja oli tegu tõelise vä-kiiva ajastuga.

rääkida seda, mida tahetakse. Küsimus on selles, kas see sõ-num ka kuhugi pärle jõuab. Tol ajal oli siis nii, et sotsiaal-meediat veel ei olnud. Trüki pääseda oli hoopis raskem kui praegu, aga lehti loeti ja sõnum jõudis ka pärle. See tähendab, et ebameeldivate väljaütle-miste puhul pididki karistused ja repressioonid olema suuremad kui tänapäeval, kui oli soov poliitilist olukorda konserveerida. Täna on võimalik opositsiooni häält edukalt maha suruda mit-te otseselt repressiivides, vaid seda mingi teise informatsioo-niga lämmatades.

Kas vabadussõjalased tu-leks täna rehabiliteerida, nende maine puhastada?

Kodanikuna tundub mul-le küll, et vabadussõjalastele on liiga tehtud. See on ka loogiline, sest vabadussõjalaste vastane massiivne propaganda käis nõu-kogude ajal kogu aeg. Pätsi prop-aganda veel juurde ja ongi 60 aastat. Kogu aeg on meid selles suunas mõjutatud, et vabadus-sõjalased olid mingid riikad de-mokraatvastastest kaikamehed nagu natsionaalsotsialistid. Selli-ne propaganda ju mõjub inimes-tele tahe-tahtmata. Isegi kui me teadlikult teame, et see on prop-aganda ja demoniseerimine. Isegi siis ta mõjub. Seda on neil põlvkonda tehtud. Ja inimeste alateadvusse on see mingil mää-ral sisse jäänud.

Minu arvates on vabadussõja-lased osa Eesti ühiskonnast, selle alajooast. Nad on tahtnud Eesti ühiskonna jaoks kõige paremat. Kui mina oleksin riigijuht, siis ma mõleksin tõsiselt, kuidas va-badussõjalaste omaste käest va-bandust paluda. Mingi märk tu-leks saata ka kogu ühiskonnale, et me peame väga lugu ka nen-dest inimestest, vabadussõja-lastest, kes tahtsid Eestile ainult head.

Kas Eesti poliitikas võib ka praegu esile kerkida uus Päts, kes teeb võimalikuks diktatuuri kehtestamise?

Poliitilisel ei oleks see võimalik vähemalt niikaua, kui me kuulume Euroopa Liitu. See peaks välistama Pätsi-taolise diktaatorite võimule tulla. Ma ei kujuta ette poliitikut, kes tea-taks, et meie põhiseadus enam ei kehti. Kindlasti on aga ka täna-päeval poliitiku, kes rahvast ja rahva arvamus põlastavad. Poliitiku, kes peavad Pätsi kom-bel end valgustatud poliitikuks, kes oleks justkui kutsutud juht-mina seda rahvast sinnapoole, kuhu see juhm rahvas ise minna ei taha. Sellist mõtlemist on küll ja küll.

Potentsiaalseid opositsiooni-liidreid võidi muidugi jälitada ja ka asumisele saata jne. Kes avali-kult sõimas riigikorda, riigi juhte, need said ka avalikult karistada. Aga et naabriga ütleksid midagi rääkida ei saa, sest kogu minnak-se kaebama, seda ei olnud.

Ka meie tänapäeva Ees-tit on nimetatud vaikivaks ajastuks – siin olid isegi kodanikupretendid, mis sum-busid presidendid jääkeldris.

Praegu me võime siiski rää-ki, mida me tahame. Tegeli-kult võib ju ka Putini Venemaal

«Ma tahaks just Haapsalusse luua koha, kus saaks vabadussõjalasi austamas käia,» rääkis Haapsalu volikogu esimees Jaanus Karilaid.

Karilaid: Vabadussõjalaste maine tuleks puhastada

• Haapsalus kestab veel kaks nädalat näitus vabadussõjalastest.

Ivo Karlep
ivo.karlep@tallinnlv.ee

► «Eesti rahva ajaloo kaks suuremat fenomeni on ol-nud Rahvarinne ja vabadus-sõjalaste liikumine,» ütleb Haapsalu volikogu esimees Jaanus Karilaid, kes soovib puhastada ajaloo võltsingu-dest – nii nagu ka Rahvarinne peab praegu võitlema maha-vaikimisega Laari poolt.

Just teie idee oli teha suur vabadussõjalaste näitus Haapsalus, kuhu kutsusi-te ajalooloote taastama ka ajaloolase Jaak Valge. Mil-lest selline missioon?

See näitus avati Haapsalu kultuurikeskuses eelkõige selle pärast, et Haapsalu inimesed olid vabadussõjalaste keskküüdu asutajaliikmed. Kande-v motiiv selle algatuse juures on ikkagi ajalooline ebaõiglus. Vabadus-sõjalaste liikumise likvideeri-mine Pätsi poolt 1934. aasta 12. märtsil ei olnud kantud isama-lisest või vabast vaimust, vaid lihtsalt poliitilisest konkurent-sist ja armukadedusest. Päts hä-vitas meie demokraatia kahjuks juba ammu enne, kui venelased siia tulid. Selle võrra oligi meid ilmselt ka lihtsam anastada – Pätsu võim polnud iseenesest enam seaduslik.

Eestis rahva ajaloos on ol-nud kaks suurimat ja võimast rahvaliidumist – üks on Rahva-rinne ja teine vabadussõjalaste liikumine. Mõelge ise – ligi 417 000 eestlast toetas vapside põ-hiseaduse projekti ja seega soo-vis näha neid sisuliselt ka tege-likulult juhtimas. Nad suutsid ajastul, kui polnud interneti, saavutada sellise rahva aus-tuse ja armastuse. Aga Päts sü-litas Eesti rahva tahteavalduse peale. Meie ülesanne on teha praegu nii, et ajalugu ei saaks korduda, sest seni on ajaloost rebitud paar lehekülge välja ja peidetud.

”**Vabadus-sõjalaste hävi-tamine on Eesti ajaloo häbiplakk.**”

Kuna Artur Sirk on maetud Helsingis, siis tegi Kasak ette-paneku, et Artur Sirgi säilmed tu-leks tuua Tallinna ja riik või kai-seliit peaks võtma tema haa-hooldamise enda peale. Ma olen sellega igati nõus ja arvan, et meie riik peaks seda nii vapside kui ka meie demokraatia maine puhastamiseks tegema.

Teiseks vajavad vabadussõ-jalased oma pühapaika. Ma ta-haks Eestis ja just Haapsalus luua koha, kus saaks vabadus-sõjalasi austamas käia.

Kui raske oli vapside tee-mat käsitleda, see on just-kui tänapäevani tabu?

Huvitav tähelepanek tuli rahvasarhiivist, kes aitas näitus kokku panna. Vabadussõjale-te kohta ei ole olemas ühtegi fil-miülevõtet ja on näha, et kelle-gi nähtamatu käsi on materjale hävitanud käinud, tahtes seda mälu meilt ära võtta.

Teiseks oleme siiani Pätsi propaganda kütkes. Meil peaks olema piinlik, kuidas meie oma riigis lasime dikta-tuuril süüdi ja isegi ei tun-nista seda. Kui meie tänased riigijuhid oleksid aumehed, siis valitsus või president võiks riiklikult vapsid rehabiliteeri-da ja nende lähedastes ees ava-likul vabandada.

Mulle on kirjutanud 88-aas-tane Võrumaa mees Olev Kasak, kes on vabadussõjalase kannaa-tada saanud perekonna liige.

Ta kirjutas mulle näitu-se avamise puhul, et «Täna on võimalus ajaloo võltsimi-ne muuta!», ja tegi ettepaneku kuulutada 12. märts, mil vaba-dussõjalaste liikumine likvi-deeriti, leinapäevaks.

Vabadussõjalaste puhul on karjuvalt ebaõiglane see, et mehi, kes võitlesid vaba Ees-ti riigi välja, süüdistati sel-le ohustamises. Nende maine mustati ära. Ka Savisaare-ga on tehtud sama – mees, kes aitas Eestile uuesti vabaduse välja võidelda, on tembeldat-ud poliitiliste vastaste poolt pidevalt Eesti riigi vastaseks, nii nagu Päts tegi vapsidega. Teda on võimult eemale hoi-tud nii kapo abiga kui ka vale-dega. Ajalugu kordub.

Vapsidel oli võimalus teha rahva mandaadiga platsipu-hastust, aga enne pühiti nad minema. Uussovjetlik mõtlemine on täna võitmas. Inimesed ei jaks enam, ei julge enam. Pankade ja partokraa-tide omavoli ühiskonnas on võimu tsementerinud ja sel-le mürdmises on vaja ühis-kondlikku murrangut.

TELEMEES ANDRES RAID: Jaak Joala muretses, miks inimesed üksteist tapavad

• Joala leidis, et kangelasi on vaja seal, kus puuduvad professionaalid.

Ivo Karlep
ivo.karlep@tallinnlv.ee

► «Jaaku häiris see, et ühiskonnas kerkivad esile need, keda kannustab meele võimuiha ja kasusaamise motiiv,» meenutab TTV saatejuht ja Jaak Joala sõber ja naaber Andres Raid. «Ta küsis, kui kaua võib säilida inimkond, kes vaid tapab üksteist armutult. Ta küsis isegi nii, et äkki inimesed ei olegi üks liik.»

Kuidas iseloomustaksid Jaak Joalat lühidalt?

Jaagul oli – nagu igal normaalsel inimesel – mingi maailmavalu või vastutus maailma asjade pärast. Tal oli mingisugune püüe viia asju paremuse või täiuslikkuse poole. Huvitava kombel mõtles Jaak väga palju ühiskonna asjade peale. Aga seda arutasime omavahel. Avalikult ei kippunud Jaak midagi poliitikaist rääkima. Uhes teletintertuus ütles ta, et lausa jälestab poliitikat.

Mis teda kõige rohkem häiris?

Ta ütles mitu korda, et väga paljudel juhtudel korraldaval meil asju need, kes ei peaks korraldama. Ikka kerkivad esile need, keda kannustab ainult mingisugune isikliku kasusaamise motiiv. Või on see siis mingi meeleto võimuiha. Niisuguste jupijumalate võim avaldub Euroopa ja Ameerika mõjukaid poliitikuid, äri- ja pangandustegelasi, sõjaväelasi ja meediajuhte, kes kord aastas salaja kohtuvad, et ilmasaaju arutada – toim.)

Pädevuse ja vastutuse puudumist kohtab meie ühiskonnas praegu igal pool. Ja see oli ka üks asi, mis Jaagul meele

mõrku muutis. Me arutasime tihti, et miks meil keegi ei vastuta mitte millegi eest ja miks on nii, et asjade üle otsustavad inimesed, kellel puudub kompetents, kes pole oma ala profid. Mulle meeldis väga see, kui Jaak kord ütles, et vaata, Andres, sellega on nüüd nii, et kangelasi on vaja ja ainult seal, kus profid puuduvad.

Millised inimesed pälvivad Jaagu lugupidamise?

Jaak pidas lugu oma ala asjatundjatest ehk profidest, nagu ta neid nimetas. Tema arvates tähendas profi tasele jõudmine seda, et sa tead, mida teed, ja ka vastu-tal selle eest. Kui kõik käitüksid nii, siis oleksid asjad hoopis teistmoodi, ohkas Jaak sageli. Mida Jaak ikka rõhutas, oli see, et kõik hea eeldab ikka inimeseks olemist. Teistega arvestamist.

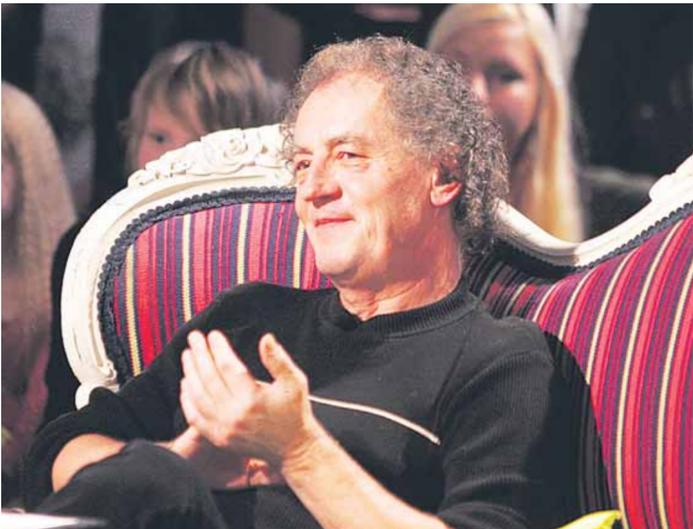
Millist te veel Jaaguga kahekesi olles rääkisite?

Praegusele ajale on omased igasugused sõjad ja konfliktid, seepärast küsis Jaak ikka, et kui kaua võib säilida inimkond olukorras, kus inimesed ei suudagi käituda nagu ühe liigi esindajad, vaid on üksteisel võimul ja tapavad armutult. Jaak küsis isegi nii, et äkki inimesed ei olegi üks liik, mine tea. Just niisugustest asjadest me Jaaguga kahekesi olles rääkisimegi. Muidugi haris ta mind ka muusika poole pealt, kui mul oli mingisuguseid küsimusi, millest ma jälle aru ei saanud.

Jaaku häiris meeleto rahameeste ehk jupijumalate võim.

Räägi veidi ka Jaagust kui sõbrast

Jaak oli väga sõbralik kõigi vastu. Aga sõpru hindas eriti. See polegi päris tavaline, kuna ühiskond on meil läinud seda teed, et sõprust kui sellist eriti ei hinnata. Isegi koostöö käib ju

Jaak Joala üks viimaseid hetki enne avalikkuse ees tagasitõmbumist oli žürii liikmena saates Kaks takti ette.

ka ainult militaarvallas. Muidu on igas asjas konkurents. Kõik ainult konkureerivad kogu aeg kellegagi.

Kas Jaak oli erak?

Päris erak ta ei olnud. Küll aga ei kippunud ta kunagi mingi pundi keskele. Aga samas ei tõrjunud ta inimesi endast eemale.

Mäletan, et ükskord öösel tulime jälle koos koju, naabrid nagu me olime. Ta ajas oma auto garaazi. Auto oli Jaguar. Selle üle oli ta eriti uhke, et tal õnnestus saada just selline mudel, mida oli taga otsinud. Meie majja oli külla tulnud keegi kas Arhangeliskist või Murmanskist, ei mäleta enam täpselt. Kui meie sinna jõudsime, siis need kaks onklit vaatasid tükk aega meid ja küsisid, et kas tõesti Jaak Joala. Mina ütlesin, et on küll, tegelikult ka. Jaak naeris.

Need olid siirad kohtumised, kus küsiti, et kuidas läheb, kantud inimlikust uudishimust. Jaak vestles, vastas kõikidele küsimustele, istsitas. Pakuti, et võib-olla väike naps ka, et neil oli suveniirina kaasa toodud. Jaak ütles, et ei, tänan. Aga lahkumise sõprade-

«Jaak oli väga sõbralik kõigi vastu, aga sõpru hindas eriti,» kiitis tema naabrimees Andres Raid.

Joala: mul oli lollakatest lauludest kõrin!

Eesti laulud sarnanevad rohkem saksa õllelauludele, leidis Joala 12 aastat tagasi Vene telekanalile antud intervjuus.

«Meil on venelastega võrreldes hoopis teine kultuur,» nentis Joala. «Need laulud, mida meil lauldakse, ei ole vene laulude moodi, nad sarnanevad rohkem nendele, mida sakslased oma õllelauas laulavad. Seda peab mõistma, et aru saada, mis ja miks on toimunud. Aga miks ei võiks need erinevad kultuurid rahulikult kõrvuti eksisteerida? Kuna-nagi see aeg kindlasti tuleb, aga meie seda vist ei näe.» Joala põhjendas ka, miks ta oma lauljakarjääri pooleli jättis: «Kui ma oleksin kaheksakümnendate teisel poolel jätkanud, oleks ainus võimalus olnud laulda sarnasuguseid lollakaid tühje laulakesi, mis ümber-ringi kõlaksid. Mul oli sellest kõrin, ma ei võinud enam.»

ainult riigivõimuorgan. Seetõttu ka Eesti Kongressi istungjärgul ei kuulutanud Laar ennast iseseisvuse taastajaks, vaid selleks nimetati ikkagi Eesti Kongress, kes aga ei olnud riigivõimu organ, mille tõttu ta oma lubadust täita ei suutnud.

Valgu sõnul pole Eesti iseseisvuse taastamise au ainu-

na. Niisugustel puhkudel ilmnes Jaagu inimlikkus. Võib-olla eemal paistis tema poos niisuguse hoiakuna, et talle ligi ei saagi. Aga selle poosi taga oli nagu sõduritel sineli all väga inimlik süda.

Kas teil oli omavahel juttu ka Kremli ööbikuks olemisest?

Ei, ei olnud mitte kunagi. Anne Veski ütles viimasel Venemaa teleasaates, kus me koos Jaagust rääkisime, minu arust väga tabavalt, et mis tähendab Kremli ööbik – Jaak Joala ju oligi ööbik! Ta oligi!

Kuidas Jaak konkurentides suhtus?

Ükskord me rääkisime sellest, et tal ei olegi oma plaati, ja siis viskas in naljaga pooleks, et teeme sulle ka albumi. Ta ütles, et praegu hinnatakse kõike müüginumbrite järgi. Kes rohkem müüb, sellele tehakse, ja teadagi, kes meil praegu igasuguste edetabelite tipus on. Aga see oli ka kogu arvustus oma kolleegide kohta. Ta hindas tegelikult kõiki muusikuid, ma ei kuulnud kellegi kohta mitte ühtegi halba sõna. Teda vihastas ainult see, kui keegi püüdis esineda sellena, kes ta tegelikult ei olnud. Ta ütles, kui keegi teda ei veenud: ma ei usu! Kõik paistab ju õige, aga ma ei usu!

Mis selle mälestusteraamatu kirjutamisega ikkagi oli? Kas Jaak keelas ära?

Otsest «ei»-d ei olnud tema puhul, aga mingit entusiasmi ma ka ei tajunud. Mida rohkem me sellest rääkisime, seda enam süvenes minus veendumus, et ma pole see inimene, kes sellega hakkama saab. Muidugi, tal oleks olnud väga palju rääkida. Aga teiselt poolt, kõik see jutt oleks jälle nii või teisiti kedagi riivanud. Seda ta ei tahtnud. Ja ma olin sada protsenti temaga nõus. Kirjastaja oleks muidugi igal juhul nõudnud mingeid pikantseid üksikasju. See ei ole see koht, kus oleks võinud intriigitseada. Jaak ei tahtnud kellegi tundeid riivata.

kõige rohkem. Seega saab Rahvarinde oluliseks teeneks lugeda tema valitud parlamentaarse teo taktikat, millega ühinesid ka teised Ülemnõukogus esindatud eestimeelsed jõud, ja mis lõpuks meid ka vabadusse viis. Mart Laar aga sai iseseisvuse pooldajateks Ülemnõukogu liikmena.»

Esmaspäev 06.10.2014

07:00 Info TV
08:00 Nädal +*
08:30 Pühapäevatee*
09:15 Keskikonnadial*
09:45 Need, kes meie kõrval. Vlad Stanisevski*
10:15 Nädal +*
10:45 Arvutitark*
11:15 Kultuurimeeter*
11:45 Ameerika eestlased. Idarannik 11/13*
12:15 Nädal Pealinnas*
12:40 Hõimurühmadok. Mari rahva pulmad*
13:10 Soimaa 2014*
13:40 Kinnisaraveeb
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 139/142*
19:00 TÄNA. Uudised

19:30 Terve tervis
Tuhustame uut projekti, mis on suunatud ülekaalulistele lastele ja nende vanematele. Opime lundma kristalle, et need enda tervise heaks tööle panevad.

20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15 Ühistegevuse pooltund*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 140/142*
19:00 TÄNA. Uudised
19:30 Arvutitark*
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15 Kas tohib?*

22:45 Piliimeeste klubi*
23:45 TÄNA. Uudised*
00:15 TÄNA. +*
00:45 Arvutitark*
01:15 TeleChat

Teisipäev 07.10.2014

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 141/142*
09:45 Terve tervis*
10:15 TÄNA. Uudised (subtiitritega)*
10:30 Ühistegevuse pooltund*
11:30 Arvutitark*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Piliimeeste klubi*
13:30 Kinnisaraveeb
14:00 Mõlmele taas*
17:00 LV Pressikonverents*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 141/142*
19:00 TÄNA. Uudised
19:30 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15

11:00 Itaalia miniseriaal. Kodu täis peoleid 2/2*
Tõseline lugu perekonnast, kus tuntud Itaalia näitlejanna Sophia Loren on oma elu ehk keha keerulisemas rollis, kehtestades filmis oma ema. Täna on tehtud Sophia de Maria Scicolone kirjutatud raamatu põhjal.

12:50 Ülekanne Riigikogust*
16:30 Terve tervis*
17:00 Ühistegevuse pooltund*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 140/142*
19:00 TÄNA. Uudised
19:30 Arvutitark*
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15

22:00 Kultuurimeeter
22:30 Värav (Prantsusmaa, 2007)
Maavõitjad. Palludes riikides on inimesed maaväimatega nii harjunud, et ei kergeta toetute peale kulmuigi. Ent pärast Fukushima tuumareaktori katastroofi Jaapanis on julgeolekuküsimus muutunud eriti pakiliseks. Maaväimaga tagajärjed pole enam kohalikud, vaid globaalsed.

00:15 Meedia keskpunkt*
00:45 TÄNA. Uudised*
01:15 TÄNA. +*
01:45 TeleChat

Kolmapäev 08.10.2014

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 141/142*
09:45 Kas tohib?*10:15 TÄNA. Uudised (subtiitritega)*
10:30 Mõlmele taas*
11:30 Arvutitark*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Piliimeeste klubi*
13:30 Kinnisaraveeb
14:00 Mõlmele taas*
17:00 LV Pressikonverents*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 141/142*
19:00 TÄNA. Uudised
19:30 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15

Liivakell*
Tõseline lugu perekonnast, kus tuntud Itaalia näitlejanna Sophia Loren on oma elu ehk keha keerulisemas rollis, kehtestades filmis oma ema. Täna on tehtud Sophia de Maria Scicolone kirjutatud raamatu põhjal.

12:50 Ülekanne Riigikogust*
16:30 Terve tervis*
17:00 Ühistegevuse pooltund*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 140/142*
19:00 TÄNA. Uudised
19:30 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15

22:00 Kultuurimeeter
22:30 Värav (Prantsusmaa, 2007)
Maavõitjad. Palludes riikides on inimesed maaväimatega nii harjunud, et ei kergeta toetute peale kulmuigi. Ent pärast Fukushima tuumareaktori katastroofi Jaapanis on julgeolekuküsimus muutunud eriti pakiliseks. Maaväimaga tagajärjed pole enam kohalikud, vaid globaalsed.

00:15 Meedia keskpunkt*
00:45 TÄNA. Uudised*
01:15 TÄNA. +*
01:45 TeleChat

Neljapäev 09.10.2014

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 141/142*
09:45 Meedia keskpunkt*
10:15 TÄNA. Uudised (subtiitritega)*
10:30 LV Pressikonverents*
11:00 Liivakell*
11:45 Kultuurimeeter*
12:15 Koolitants 2014, 19/19*
13:10 Ameerika eestlased. Idarannik 11/13*
13:40 Kinnisaraveeb
16:15 Meedia keskpunkt*
16:45 Liivakell*
17:00 Kinnisaraveeb
16:25 Terve tervis*
16:45 Liivakell*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:30 Sini-valge lipu all*
Tallinna lipp ja Väna–Toomas. Kust on pärit? Pildikesi Liivi sõja eelise Tallinna elu-olust ja mentaliteidist.

18:55 OTSE: Korpall. Lokomotiv-Kuban vs BC Kalev/Cramo, Uudised

20:40 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15 Dokumentaalfilm. Katastroofi ootel 2/3
Maavõitjad. Palludes riikides on inimesed maaväimatega nii harjunud, et ei kergeta toetute peale kulmuigi. Ent pärast Fukushima tuumareaktori katastroofi Jaapanis on julgeolekuküsimus muutunud eriti pakiliseks. Maaväimaga tagajärjed pole enam kohalikud, vaid globaalsed.

22:10 Terve tervis*
22:45 Mõlmele taas*
23:45 TÄNA. Uudised*
00:15 TÄNA. +*
00:45 TeleChat

Reede 10.10.2014

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
08:50 Hinga - suurte võimaluste maa 1/2*
09:20 Hinga - suurte võimaluste maa 2/2*
09:50 Sini-valge lipu all*
10:15 TÄNA. Uudised (subtiitritega)*
10:30 Ühistegevuse pooltund*
11:00 Liivakell*
11:45 Käed eemale Mississippist (Saksamaa 2007)*
12:15 Koolitants 2014, 19/19*
13:10 Ameerika eestlased. Idarannik 11/13*
13:40 Kinnisaraveeb
16:15 Meedia keskpunkt*
16:45 Liivakell*
17:00 Kinnisaraveeb
16:25 Terve tervis*
16:45 Liivakell*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 142/142*
19:00 TÄNA. Uudised

19:30 Knopka
Kunstsade Venus keskendub esimeses saates puimaleemadale, lütle ja suhtelise.

20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +
21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:15 Käed eemale Mississippist (Saksamaa 2007)*
Kodumaal mitmeid auhindu võitnud film on hoope seelaste, hobuste ning kauni suvise Saksamaa loodusega. Väike Emma suudab süveks vanaema juurde ja peagi selgub, et naaber plaanib kadunud vanaema hobuse Mississipi äraandmise kohalikele hobuseparistajale. Emma suu koos sõpradega kallist suksut päästma.

22:55 Kultuurimeeter*
23:25 TÄNA. Uudised*
00:25 Knopka*
00:55 TeleChat

Laupäev 11.10.2014

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
08:50 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Olse südamesse 142/142*
09:45 Terve tervis*
10:15 TÄNA. Uudised (subtiitritega)*
10:30 Ühistegevuse pooltund*
11:00 Liivakell*
11:45 Käed eemale Mississippist (Saksamaa 2007)*
12:15 Koolitants 2014, 19/19*
13:10 Ameerika eestlased. Idarannik 11/13*
13:40 Kinnisaraveeb
16:15 Meedia keskpunkt*
16:45 Liivakell*
17:00 Kinnisaraveeb
16:25 Terve tervis*
16:45 Liivakell*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:05 Knopka*
18:35 Nädal Pealinnas
19:00 Suur Paurvere väljaniitus 2014
19:30 TeTeVeke: Loomaaia looduskool

20:30 Venus
Naistesaade Venus keskendub esimeses saates puimaleemadale, lütle ja suhtelise.

21:00 TÄNA. Uudised (subtiitritega)
21:05 Krimiseriaal. Komissar Montalbano. Hääl öös*
Kodumaal mitmeid auhindu võitnud film on hoope seelaste, hobuste ning kauni suvise Saksamaa loodusega. Väike Emma suudab süveks vanaema juurde ja peagi selgub, et naaber plaanib kadunud vanaema hobuse Mississipi äraandmise kohalikele hobuseparistajale. Emma suu koos sõpradega kallist suksut päästma.

22:55 Kultuurimeeter*
23:25 TÄNA. Uudised*
00:25 Knopka*
00:55 TeleChat

Pühapäev 12.10.2014

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Venus*
09:00 Nädal Pealinnas*
09:25 Pühapäev looduskool*
09:55 Suur Paurvere väljaniitus 2014*
10:25 TÄNA. Uudised (subtiitritega)*
Terve tervis*
Dr. Viktor Vassiljev*

11:05 Inimese mõde. Pikker 2/4*
Ajalugu Pikker-epoos ja 1960nd.-1970nd. ENSV-s. Meenutavad Hugo Hiibus, Heinz Valk, Eduard Tuur jt.

11:35 Krimiseriaal. Komissar Montalbano. Hääl öös*
13:25 Kinnisaraveeb
15:00 Pühapäevatee
Mõnus kodu, head suhted, Eesti loodus ja leib on sedavõrd loomulikud igapäevased asjad, et ei me oska neid alati ausse tõsta. Peatume neil teemadel pikemalt siis pühapäeviti kell 15. Aga jätkuvad ka ajalojuutud, kiikame kööki ja ikka on saate lõpus mõistatus, nagu juba harjunud olete.

15:45 Kultuurimeeter*
16:30 OTSE: Korpall. Nižni Novgorod vs BC Kalev/Cramo
18:20 TeTeVeke lastele
18:45 Terve tervis*
19:15 OTSE: Korpall. Itaalia Kõrgliiga. Varese - Cantù
20:00 Nädal +*
20:20 OTSE: Korpall. Itaalia Kõrgliiga. Varese - Cantù jätkub
21:15 Ameerika eestlased. Idarannik 12/13*
21:45 Vello Orumetsa meenutus-kontsert. Selle suve suvenir
23:05 Nädal +*
23:25 Pühapäevatee
00:10 Suur Paurvere väljaniitus 2014*
00:40 TeleChat

Teated detailplaneeringutest

Tallinna Linnavalitsus otsustas 24. septembri 2014 istungil:

1. korraldusega nr 1390-k: algatada Nõmme linnaosas 0,29 ha suurusel maa-alal Valguse tn 22 kinnistu detailplaneeringu koostamine. Detailplaneering koostatakse eesmärgil jagada elamumaa sihtotstarbega Valguse tn 22 kinnistu ning määrata ehitusõiguse ühele krundile kuni 2-korruselise üksikelamu ja ühe abihoon ehitamiseks ning teisele krundile olemasoleva kuni 2-korruselise üksikelamu ja kahe abihoon ehitamiseks ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus.

Haabersti Linnaosa Valitsus teatab, et Vastavalt planeerimiseaudade toimus 25.07-26.08.2014 Hansu tn 1 ja 3 kinnistute detailplaneeringu. K-Projekt AS töö nr 06234, avalikustamine Haabersti Linnaosa Valitsuses, Ehitajate tee 109A ja Tallinna Linnavalitsuse teenindussaal. Vabaduse väljak 7. Detailplaneering avalikustati kolmandat korda, sest kavandatava tegevusega taotletakse Tallinna Linnavalikoguga 11. jaanuari 2001 määrusega nr 3 kehtestatud "Tallinna üldplaneeringu" muutmist. Detailplaneeringuga taotletakse looduskaitseseadusest tuleneva Läänemere ranna ehituskeeluvööndi vähendamist 20 meetrini. Nimetatud ajavahemikus laekus linnaosavalitsusele kolm kirjalikku vastu-

vaidet planeerimislahenduse kohta. Sooviti esmalt korraldiku juurdesõidutee rajamist, protesteeriti ehituskeeluvööndi vähendamise ja kehtiva detailplaneeringu muutmise vastu 25. septembril 2014.a. kell 15.00 toimus Hansu tn 1 ja 3 kinnistute detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemusi tutvustav avalik arutelu Haabersti Linnaosa Valitsuses, Ehitajate tee 109A, ruumis nr 211

Kohale oli tulnud kaks protesti esitajat. Avaliku arutelu käigus ei jõutud kompromissini ja proteste tagasi ei võetud.

Tallinna Kesklinna Valitsus ja Tallinna Linnaplaneerimise Amet avalikustasid ajavahemikus 1.09-15.09.2014 Pärnu mnt 18 krundi detailplaneeringu. Nimetatud ajavahemikus detailplaneeringuga tutvumiseks Kesklinna Valitsuses kodanikele ei käinud. Avalikul väljapanekul laekus kohalikele omavalitsusele 1 kirjalikke ettepanekuid ja vastuvaide sisaldav pöördumine. Avaliku väljapaneku tulemusi tutvustav avalik arutelu viiakse läbi 14. oktoobril 2014 algusega kell 14.00 Tallinna Kesklinna Valitsuse saalis (Nunne tn 18). Info telefonil 645 7264.

Nõmme Linnaosa Valitsuse Vabaduse pst 77 I korruse teenindussaal. Vab 7. kuni 14. oktoobrini tutvuda Valguse tn 22 kinnistu detailplaneeringu eskiisiga. Eskiisi eesmärk on jagada Valguse tn 22 kinnistu kaheks

krundiks ja määrata ehitusõigus ühele krundile kuni 2-korruselise üksikelamu ning ühe abihoonerajamiseks ja teisele krundile olemasoleva üksikelamu ning kahe abihoonerakenduse rekonstrueerimiseks. Detailplaneeringu eskiisi autor tutvustab planeeringu lähteseisukohalt ja vastab huviliste küsimustele sealsamas 14. oktoobril kell 16.00.

Põhja-Tallinna Valitsus korraldab vastavalt Tallinna linna ehitusmäärusele §49 lg 3 eskiislahenduse ja projekteeerimistingimuste eelnõu avaliku väljapaneku Tööstuse tn 47b krundil paikneva administratiivhoone rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks äripindadega korterelamuku, millega kaasneb maakasutuse sihtotstarbe muutmine senisest 50% tootmis- ja 50% ärimaaks.

Projekteerimistingimuste koostamiseks aluseks olevate dokumentidega on võimalik tutvuda 06.–20.10.2014, töötaja jooksul, Põhja-Tallinna Valitsuse infoosalas. Avalik arutelu lahenduse tutvustamiseks toimub 21.1

Minu Tallinn

OSALE KONKURSIL «AASTARING TALLINNAS»

Fotokonkurss «Aastaring Tallinnas» ootab uusi ja huvitavaid fotosid Tallinnast, siin toimuvatest sündmustest, inimeste tegevustest ja aastaegade muutustest. Konkursi 3. etapile saab iga osaleja 24. septembrist 7. detsembrini üles laadida kuni kaks fotot kodulehel fotokonkurss.tallinn.ee. Pildid peavad olema üles võetud sel ajal. Parimad fotod sel-

guvad avalikul hääletamisel 8.-15. detsembrini. Võidutöö autor saab auhinnaks fotokaamera Nikon 1 J2 KIT 11-27.5mm

f/3.5-5.6 MUST, teise koha omanik fotokursuse ning kolmanda koha omanik peegelkaamera töövihiku ja 16 GB Nikon mälukaardi. Iga etapi parim saab auhinnaks OÜ Digifoto kinkekaardi foto lõuendile trükkimiseks.

Telli Pealinn tasuta koju! Telefon Tallinnas 1345, mujal 6164045

Staaride riided kirbuturul

► 7. oktoobril kell 17 kauplevad Telliskivi loomelinnaku kirbuturul oma hilpude ja aksessuaaridega Eesti staarid. Turult saab osta näiteks Maia Vahtramäe vaid kaks korda kantud kleite, Eesti Laulu kingad ja ansambli Põhja-Tallinn kantud jaki. Oma riided panevad müüki ka Kertu Jukkum, Joel Juht ja Eesti Tippmodell 2013. aasta konkursi võitja Sandra Ude.

Kaktuste näitus botaanikaaias

► 11.-19. oktoobrini toimub botaanikaaias näitus «Kaktused – meie torkivad sõbrad». Kaktuste kodumaa on Ameerika, neid kasvab Kanadast Patagooniast väga erinevates looduslikes tingimustes: savannides, kõrbetes, mägedes, vihmametsades. Näitusel saab teada, millised näevad välja eri perekondadesse kuuluvad kaktused ja kuidas neid meil kodustes tingimustes kasvatada. Tutvustatakse kaktuste sorte, hübriide ja aretisi. Näitus valmib koostöös kaktusekasvatavate klubiga.

Tasuta loengud tervishoiu kõrgkoolis

► Tervishoiu kõrgkool tähistab 16. oktoobril 74. aastapäeva ning ootab sel puhul huvilisi oma õppehoonesse (Känu 67) loengutele. Need räägivad näiteks depressiooniga toimetulemisest, teadusartikli publitseerimisest, anatoomiast, tegevusteraapiast, ämmaemanda tööst jne. Eakamaid inimesi ootavad liikumise ja liigutamise teemalised vestlusringid. Esimesed loengud algavad kl 10.30, viimane 14.30. Loengute teemad koos ajakavaga kodulehel www.ttk.ee

TIIA-ESTER LOITME: Politseinike koondamine on vandenõu Eesti vastu

► 1. oktoobril jõustus politsei- ja piirivalveameti kokkuhoiu-reform, mille käigus kaotas töö 218 politseiniku. Reformi eesmärgiks oli tõsta koondatute arvelt allesjääjate miinimumpalka vähemalt 900 euron. Pealinn küsis, kas Eesti riik on valmis politseinike arvu vähendamiseks ja kuidas see mõjutab meie kõigi turvalisust.

Itaalia on aitavaid politseinikke paksult täis

Tiia- Ester Loitme, dirigent

Riik vajab tänavale politseinikke, nii nagu on Prantsusmaal ja Itaalias. Seal võib näha politseinikke iga nurga peal. Politseinikud on rahvast aitas, juhatavad teed või bussi peale. Ma ütleksin, et politseinike koondamine on vandenõu Eesti riigi vastu. Kindlasti on iga inimene nõus tsutike vähem palka saama, kui see tagaks, et iga kvartali peal oleks rohkem politseinikke näha. Kui nädalavahetuse hommikul vanalinna minna, siis see on ju prügikast! Karja tänav ja selle ümbrus on vinged joomapaigad, kus kõik on klaasikilde täis loobitud, nii et seal pole enam võimalik käia. Vanalinnas käib ainult üks möögimine, rövetsemine ja joomine. Kui keegi saab nüüd minu jutu peale pahaseks, siis loodan, et head inimesed toovad mulle vanglasse leiba ja vett.

Vajalike inimeste arvelt palka tõsta on silmakirjalik

Jaagup Kreem, laulja

Mina arvan, et politseinike koondamine on väga halb, sest meil pole asjad päris nii korras nagu nad võiksid olla. Koondamine ohustab riiklikku julgeolekut, kuni jah, politseinike palgad on kriminaalselt madalad. Ma arvan, et selle raha, millega politseinike palka tõsta, oleks pidanud leidma mujalt. Sellest pole nagu kasu, kui sa lased spetsialistid ja targad inimesed lahti ja siis selle arvelt tõstad teiste palka – see on minu arvates silmakirjalik. Selle koondamise kaudu tavainimese elu küll nüüd paremaks ei lähe. Minu isiklik kokkupuude politseiga on selles, et mu naine töötas politseis. Palgad pole seal suurem asi ja töö on raske. Päriselt pole asjad nii, nagu mingis krimisarjas näidatakse. Seal toimub tegelikult päevast päeva suhtlemine sellise mõnusa põhjakihiga, sest meil on liiga palju narkomaanid ja alkoholismi ja tuhat muud miljon häda. Lisaks veel seaduseveskid, mis jahvatavad suhteliselt aeglaselt – seega ei ole see elu meil nii roosiline midagi, et võiksime politseinikke ära koondada, iseäranis siis, kui koondatakse ajusid.

Lööja sai teenitud karistuse

Sirje Potisepp, toiduliidu juht

Kodanikuna tahaksin ma näha politseid rohkem meid turvamas. Minul on politseiga ainult positiivsed kogemused. Meenutan siinkohal ühte paari aasta tagust kogemust, kus üks kodanik tuli ja lõi mind tänaval. Ma alguses mõtlesin, et neelan selle lihtsalt alla, aga kui nägin, et järgmine päev oli mu käsi sinine ja kael valus, siis sain aru, et karistamata jättes võib see inimene teha teinekord midagi veel hullemat. Samas tundsin ma ka süümepiina, et politseisse avalduse teen, sest neil on ju vaja tegeleda mõrvarite ja pättidega. Olin väga üllatunud, et politsei minu asja siiski väga kiirelt menetlusse võttis ja see inimene sai oma teenitud karistuse.

Selline asi ajab mul vere keema

Voldemar Kuslap, laulja

Ma arvan, et politseinike arvu ei tohiks kohe kindlasti vähendada, kui vaadata meie riigi üldist olukorda. Korra arvelt kokkuhoidmine pole tark tegu. On ju olemas küll selliseid artikleid, kus mõttetult raisatakse raha, aga kokkuhoidmine politsei ja piirivalve arvelt on ikka väga halb. Mul ajab selline asi kohe vere keema. Tundub, et nii asjadele lähenemine on väga kergekäeline. On ju küll ja küll võimalusi, kust raha kokku hoida – pangu nad vaid veidike oma fantaasia tööle. Ja see pole mingi argument, et allesjääjad saavad koondatute arvelt nüüd rohkem palka. Äkki jätame siis politsei üldse ära? Minul endal õnneks politseiga kokkupuuteid pole olnud.

Nädal loomaaias

Palju õnne! Amuuri tiiger Piiga sai seitsmeteist aastaseks

► Nädal tagasi pühapäeval pidas sünnipäeva Tallinna loomaia amuuri tiiger Piiga, kes sai 17-aastaseks.

Teisipäeval lahkus 23. eluaastat käinud pärsia leopard Shira, leopardi eriti ohustatud alamliigi viimane esindaja Tallinna loomaaias.

Kesküdal alanud oktoobrikuu käivitas loomaia looduskooli tegevuse. Huvilised õpilased saavad nüüd korra nädalas osaleda 18 loomade, looduse, keskkonna ja kunstiga tegeleva huviringi töös. Ringe juhendavad 12 ringijuhti, kelle seas on nii sä-

Sünnipäevalaps Piiga.

rasilmseid noori kui ka juba suure kogemustepagasiga loomaia töötajaid ja teisi oma ala spetsialiste. Kõik huvilised said keskkonnahariduskeskuse fuajees välja pandud seenenäitusel tutvuda saja Põhja-Eesti metsadest korjatud seeneliigiga.

Jahedate ilmade eest kolisid siseruumidesse Aafrika päritolu käoliste seltsi kuuluvad turakod. Troopikamajas kudenud Lõuna-Ameerika päritolu kollavöötu-puukonna kudu paigutati inkubaatorisse. Loomaia kompostihunnikus omatahtsi kasvama hakanud kõrvitsad kasvatasid vaatamata ebasoodsale suvele ja hoolitseva inimkäe puu-

dumisele külge pirakad viljad ja andsid loomaialoomade toidulaua mitmekesistamiseks ligi 30 kõrvitsat. Takiinid aga said toidulisa suure pajuoksa näol, mille uude aedikusse üle viidud noor isane vööthüään aediku hõlvamise käigus maha murdis. Tema uut paarilist, emast vööthüään, kes praegu veel karumajas elab, harjutatakse transportkastiga ja valmistatakse ette üleviimiseks vööthüäänide kompleksi.

Toimuvad rutiinsed vereproovide võtmised, igasügisised parasiiditõrjed ja sörgade värkimised. Kloostri metsa külje alt toodud viga saanud värbkakk toib loomaia arstimajas.